

B/3717.

A KÚRIA ELNÖKE

2023. El. II. A. 7. szám

**A Kúria elnökének
országgyűlési beszámolója
a Kúria 2022. évi tevékenységéről
a jogegység biztosítása és
az önkormányzati normakontroll körében**

TARTALOMJEGYZÉK

A Kúria elnökének	1
országgyűlési beszámolója	1
a Kúria 2022. évi tevékenységéről	1
a jogegység biztosítása és	1
az önkormányzati normakontroll körében.....	1
1. Bevezetés	4
1.1. A Kúria, mint különleges felsőbbíróság	4
1.2. A beszámoló jogi keretei	7
2. A bírósági jogalkalmazás egysége érdekében kifejtett tevékenység a 2022. évben.....	9
2.1. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa	9
2.1.1. A jogegységi panasz eljárás	10
2.1.2. Jogegység érdekében előterjesztett előzetes döntéshozatali indítvány26	
2.2. A korábban indult ügyeket elbíró szakági jogegységi tanácsok tevékenysége	31
2.2.1. Közigazgatási jogegységi tanács	32
2.2.2. Polgári-gazdasági-munkaügyi jogegységi tanács	33
2.2.3. Kollégiumközi jogegységi tanácsok	34
2.3. A Kúria kollégiumi véleményei.....	35
2.3.1. Büntető Kollégium.....	36
2.3.2. Közigazgatási Kollégium.....	36
2.3.3. Polgári Kollégium	36
2.4. Kollégiumi ülések és szakmai tanácskozások	36
2.4.1. Büntető Kollégium.....	36
2.4.2. Közigazgatási Kollégium.....	38
2.4.3. Polgári Kollégium	39
2.5. A joggyakorlat-elemző csoportok tevékenysége	40
2.5.1. Az Alaptörvény 28. cikkének alkalmazása a gyakorlatban.....	41
2.5.2. Az emberkereskedelem értelmezésével kapcsolatos bírói gyakorlat ...	42
2.5.3. A közhiteles nyilvántartások közhitelessége	43
2.5.4. Az atipikus foglalkoztatási formák bírói gyakorlata.....	44

2.5.5. A gyógyulási (túlélési) esély csökkentésével (elvesztésével) kapcsolatos ítélezési gyakorlat vizsgálata	47
2.5.6. A nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVIII. törvény bírói gyakorlata	49
3. A Kúria helyi önkormányzati rendeletek fölötti normakontroll tevékenysége a 2022-es évben	50
3.1. A Kúria Önkormányzati Tanácsának működése a számok tükrében.....	51
3.1.1. Helyi adók, hozzájárulás a közösségi terhekhez: telekadó, települési adó	52
3.1.2. Útfenntartási hozzájárulás és behajtási díj törvényességének vizsgálata	56
3.1.3. A szabályozási hatáskör egyéb korlátai és feltételei	60
3.2. Eljárási kérdések	65
3.2.1. Konkrét normakontroll eljárás	65
3.2.2. Absztrakt normakontroll eljárás.....	65
4. A tárgyévre kitűzött célok és teljesülésük	66
5. A 2023. évre kitűzött célok	67
6. Összegzés	68

Mellékletek :

- 1. sz. melléklet: A Kúria 2022. évi joggyakorlat-egységesítő tevékenysége – teljes szövegek elérhetőségei**
- 2. sz. melléklet: A Kúria 2022. évi ügyforgalmi adatai**
- 3. sz. melléklet: A Kúria Önkormányzati Tanácsának 2022. évi működése**

Tisztelt Országgyűlés!

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 117. § (1) bekezdésének b) és c) pontjaiban foglaltak teljesítéseként a Kúria

- bírósági jogalkalmazás egységének biztosítása érdekében kifejtett tevékenységéről, valamint
- az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközésének és megsemmisítésének, továbbá a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának vizsgálata során szerzett tapasztalatairól

az alábbi beszámolót nyújtom be.

1. Bevezetés

1.1. A Kúria, mint különleges felsőbbbíróság

A tisztességes eljáráshoz való jog a bírósági és hatósági eljárások legbelső, megkerülhetetlen alapelve. Ennek alapján egyértelmű, hogy a bíróságoknak egyfelől az a feladatuk, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülésével kapcsolatos, más hatósági eljárásokban és egyéb hasonló jogviszonyokban felmerült jogvitákat ítélik meg. Másfelől azonban saját eljárásukban is gondoskodniuk kell a tisztességes eljáráshoz való jog maradéktalan érvényesítéséről. Része ennek a jogegység biztosítása is, amely a Kúria sajátos – és a bírósági szervezetben megkülönböztetett – feladata.

A Kúria bíróság, az Alaptörvény szerint az ítélezést ellátó általános hatáskörű bíróságok egyike. Ugyanakkor *a Kúria más, mint a többi bíróság*. Mindenekelőtt azért más, mert csak rá jellemző, hogy a saját ítélező szintjén egyedüliként működik. Ezt pedig a sajátos, a bíróságok jogalkalmazásának egységét biztosító alkotmányos feladatai követelik meg. A Kúria ilyenként különleges felsőbbbíróság, egyike a bíróságok működését meghatározó négy felsőbbbíróságnak. Ráadásul e vonatkozásban is sajátos a helyzete, mivel kizárólagos közvetítő szerepe van egyfelől a másik három felsőbbbíróság, az Alkotmánybíróság, az Európai Unió Bírósága és az Emberi Jogok Európai Bírósága, másfelől az általános hatáskörű bíróságok között. Ebben a

szerepben kell kiegyensúlyoznia a külső bírósági hatásokat, egyszersmind belső mértékül kell szolgálnia a többi bíróság számára.

A közvetítő és kiegyensúlyozó szerephez rendelt eszköz az Alaptörvényen alapuló formális, normatív jogegységesítő feladat. Az a feladat, amelyet a Kúria nem tud átruházni, megosztani, szétteríteni. Viszont a vele járó felelősséget sem. Ehhez igazodik a Kúria eszköztára. A rendszerinti jogegységesítő eljárás a felülvizsgálat. Mind a három eljárási törvénybe belekerült önálló jogorvoslati kérelmi jogcímként, hogy ha a jogerős ítélet eltér a Kúria korábbi közzétett döntésétől, akkor ezért kérheti a fél a felülvizsgálatot. Ehhez társulnak a kivételes jogegységesítő eszközök. Az egyik a „rég”, rendszer szinten közbenső jogegységi eljárás. 2022 január 1-jétől ennek formája az előzetes döntéshozatali indítvány a jogegység érdekében. Ez teszi lehetővé a Kúria tanácsai számára, hogy eltérjenek a korábbi jogértelmezéstől. Az úgynevezett precedens szabály ugyanis a Kúrián kívül a többi bíróságnak megengedi, hogy megfelelő indokolás mellett eltérjen a Kúria döntéseitől, de a Kúriának nem engedi meg ugyanezt.

Végül rendelkezésre áll az igazán kivételes jogegységi panasz eljárás. Ezzel kapcsolatban két lényeges szempontra kell rámutatni. Az egyik – és ezt mostanra már többször megerősítette a Kúria – az, hogy a jogorvoslati panasz eljárás nem a per folytatása. A perre tekintettel, a per folytán indul, de önálló, *sui generis* eljárás. Tehát önálló érvekkel kell megalapozni. Másrészt fontos kiemelni, hogy a jogegységesítés nem a felek feje fölött történik, így nem fenyeget az a veszély, hogy a jogegység a bíróságok belügyévé válna.

A jogegység persze közvetve is kapcsolódik az Alaptörvényhez. Az eltérő jogértelmezés szorosan összefügg a törvény előtti egyenlőséggel – azzal a követelménnyel, hogy a jogszabályok mindenkire egyformán vonatkozzanak, ezért a bíróságok mindenkire azonos mértékkel mérve alkalmazzák. Ha pedig a jogszabály alapvető jogot érint – és ez végső soron szinte minden esetre igaz – akkor a hátrányos megkülönböztetés tilalmának megsértése is felmerülhet az eltérő jogértelmezés folytán. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor tartózkodott attól, hogy átvegye a Kúria feladatát a jogegység biztosításában. A rendszerinti hivatkozási alap az volt, hogy a panasszal támadott határozatot az Alkotmánybíróság nem másik ítélettel, hanem az Alaptörvénnyel veti össze, és ezt változatlanul fenntartja. Ugyanakkor a már bemutatott összekapcsolás folytán a hibás jogértelmezés önállóan is támadható a

tisztességes eljáráshoz való alapjog megsértésének jogcímén. Így az Alkotmánybíróság közbejöttével ugyan, de a Kúriának tisztáznia kell a követendő jogértelmezést – természetesen nem az Alkotmánybíróság jogértelmezését kell megerősítenie, viszont az attól eltérő alkalmazását ki kell zárnia. A helyzet egyébként hasonló az Európai Unió Bírósága és az Emberi Jogok Európai Bírósága vonatkozásában is.

2020-2021-2022-ben megnövekedett a jogegységi eljárások (előzetes döntéshozatali eljárások) száma. A jogegységi panasz bevezetését követően előterjesztett jogegységi indítványok „öntisztító” jellegét jól mutatják az alábbi adatok.

A 2022. évben a 43 jogegységi panasz mellett 22 előzetes döntéshozatali indítvány érkezett a Kúriára. Összevetve: 2021-ben 38 jogegységi panasz és 18 jogegységi indítvány, 2020-ban 6 jogegységi panasz és 21 jogegységi indítvány, míg 2018-ban és 2019-ben mindösszesen 10-10 jogegységi indítvány érkezett.

Folyamatos és magas tehát az előzetes döntéshozatali indítványok és a jogegységi panaszok száma. Ugyanakkor ezek időigényessége összehasonlíthatatlanul nagyobb, mint a felülvizsgálati ügyeké. Emiatt növekszik folyamatosan a folyamatban maradt előzetes döntéshozatali és jogegységi panaszok száma. A határozatok előkészítése nagyszámú korábbi döntés igen alapos átvizsgálását követeli meg, amit ugyanazok a tanácselnökök végeznek, akik a felülvizsgálati tanácsokat vezetik. A Jogegységi Panasz Tanács az összetétele – a 21-22 tag – miatt érdemi ügyekben rendszerint többször tárgyal egy-egy tervezetet, mert az eltérő megközelítések között csak így lehet konszenzust létrehozni.

Mindeközben a felülvizsgálati határozatokban is állandósult az ügyre vonatkozó joggyakorlat tételes vizsgálata, vagyis a kúriai ítélezés hangsúlya átkerült a jogegység biztosítására. Ez a gyakorlatváltozás indokolja azt a kezdeményezésünket is, hogy a közigazgatási perekben kialakított (és a más jogdogmatikai alapon ugyan, de a büntetőeljárásokban is meglévő) kétlépcsős felülvizsgálati modell a polgári perrendtartásról szóló törvény módosításával váljon általánossá a polgári felülvizsgálati eljárásokban is. Más módon nem biztosítható sem a felülvizsgálat, mint jogorvoslati forma rendkívülisége, sem pedig annak és a kifejezett jogegységesítő eljárások időszerűsége.

A tapasztalatok szerint a jogegység biztosítására irányuló jogalkotói törekvések és azok megnyilvánulása a Kúria napi joggyakorlatában kifejezetten hasznosnak,

eredményesnek és hatékonyak bizonyultak. Ezek hatása szinte azonnal tükröződni kezdett az összes bíróság ítélezésében. Mára – mivel már a felek is hivatkoznak rá – az első- és másodfokú bíróságok is a Kúriához hasonlóan a határozataik indokolásának állandó részévé teszik a kúriai joggyakorlat vizsgálatát. Ennek egyértelmű haszonélvezői a felek, mivel a jogbiztonság – a jogszabályok kiszámíthatóbb alkalmazása, a perek várható eredményének megbecsülése – ugrásszerűen növekedett.

1.2. A beszámoló jogi keretei

Magyarország Alaptörvénye, a Bszi., továbbá az eljárási törvények rendelkezései értelmében a Kúria elbírálja a törvényben meghatározott ügyekben a törvényszék, továbbá az ítélőtábla határozatai ellen előterjesztett jogorvoslatokat, valamint a felülvizsgálati kérelmeket, emellett

- a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz,
- elbírálja a jogegységi panaszokat,
- dönt az önkormányzati rendelet Alaptörvényen kívüli más, magasabb szintű jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről,
- dönt a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról,
- elbírálja a népszavazással kapcsolatos jogorvoslatokat,
- polgári és közigazgatási ügyekben a bírósági határozat ellen irányuló, ún. valódi alkotmányjogi panasz sikeressége, az AB általi megsemmisítés esetén dönt a követendő eljárásról, azaz a konkrét jogvitában meghatározza az alkotmányellenes helyzet megszüntetésének eljárási eszközét,
- joggyakorlat-elemzést folytat a jogerős vagy véglegessé vált határozattal befejezett ügyekben, ennek keretében feltárja és vizsgálja a bíróságok ítélezési gyakorlatát [Bszi. 24. § (1) bekezdés].

2022-ben a Kúria ítélező és jogegységi feladatainak ellátását több jogszabályi változás érintette.

A 2021-es évben a Kúria jogorvoslati hatásköre – az egyfokú járási hivatali eljárások megteremtésével összefüggő módosításáról szóló 2019. évi CXXVII. törvény 2020. április 1-jétől hatályos rendelkezései alapján – közigazgatási ügyekben a jogviták másodfokú elbírálására is kiterjedt, ezzel közigazgatási perekben a Kúria vált általános másodfokú bírósággá egész Magyarországra kiterjedő illetékességgel. A Kúria

emellett továbbra is eljáró felülvizsgálati bíróságként, amennyiben az adott ügyben a felülvizsgálati eljárásnak a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) szerinti feltételei fennállnak. 2021 őszére a Kúria az ország legleterheltebb bíróságává vált, és várható volt, hogy az ügyterhelés az ítélőtáblák felállítása előtti szintre emelkedik.

A kritikussá vált folyamat megállítása, vagy legalább fékezése érdekében hozta meg az Országgyűlés az egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódóan egyéb törvények módosításáról szóló 2021. évi CXXXIV. törvényt, amely akként rendelkezett, hogy az ítélőtáblai szintet be kell vonni a másodfokú közigazgatási ítélkezésbe. A 2022. március 1-jétől hatályos módosítás eredményeként a közigazgatási ügyekben eljáró bíróságok fórumrendszere módosult, a jogorvoslati feltételek és szabályok nem. Továbbra is általános elsőfokú bíróság a közigazgatási kollégiummal működő törvényszék. Kivételes, törvényben meghatározott esetekben a Kúria jár el elsőfokon. Általános másodfokú (fellebbezési) bíróság a közigazgatási kollégiummal rendelkező Fővárosi Ítélőtábla. Azaz rendes jogorvoslati szintként az ítélőtábla hatáskörét mondja ki a törvény, kizárólagos illetékesség megállapításával együtt, ami azt jelenti, hogy a módosítás ismételten megteremtette a Fővárosi Ítélőtábla másodfokú hatáskörét a közigazgatási perekben. A Fővárosi Ítélőtábla a másodfokú ügyeket ún. felmenő rendszerben kapta meg, figyelemmel arra, hogy a fellebbezési ügyek elbírálását döntően a Kp. határidőhöz köti. Ez azt jelenti, hogy folyamatban lévő ügyeket a Kúria nem adott át, a Fővárosi Ítélőtábla fokozatosan tehermentesítette a legfőbb ítélkező fórumot. A Fővárosi Ítélőtábla által másodfokon elbírált ügyekben pedig értelemszerűen megnyílt a felülvizsgálat lehetősége.

A Velencei Bizottság CDL-AD(2021)036 számú, jogegységi panaszeljárásra vonatkozó véleményében hangsúlyozta, hogy a jogegységi panasz jogintézménye megfelel a korábban megfogalmazott követelményeknek, mindazonáltal javasolta a hagyományos, 1998. óta a jogrend részét képező (elvi) jogegységi eljárás megszüntetését, továbbá azt is, hogy a jogegységi panasz tanács a jelenleginél is több bíró közreműködésével hozza meg döntéseit.

A 2021. évi CXXXIV. törvény rendelkezései 2022. január 1-jei hatállyal a „hagyományos” jogegységi eljárást a jogegységi panaszeljárásba integrálták, az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali (preliminary ruling) eljárásának mintájára.

2. A bírósági jogalkalmazás egysége érdekében kifejtett tevékenység a 2022. évben

A Kúria Alaptörvényben foglalt kiemelt, kizárólagosan ellátott feladata a bíróságok jogalkalmazása egységének (jogegység) biztosítása. A jogegység biztosításának két, a rendes és rendkívüli jogorvoslati eszközökhöz képest is sajátos, sarkalatos törvényben nevesített eszköze a jogegységi panasz és a jogegység érdekében előterjesztett előzetes döntéshozatali indítvány.

2.1. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa

Az Országgyűlés 2019. decemberében a Bszi. akkori módosításával egy új döntésfelülvizsgálati jogegységi eszközt vezetett be: megteremtette a Kúriánál előterjeszhető jogegységi panasz lehetőségét a Kúria határozataival szemben. Bevezetésének első tapasztalatait a Kúria 2020. évi működéséről szóló beszámolómban érintettem, majd a 2021. évi működésről készült áttekintésben részletesen számot adtam a Bszi. jogegységi panaszt érintő szabályainak módosításáról és annak Kúriára gyakorolt hatásairól. E beszámoló már utalt arra a jelentős változásra, ami 2022. január 1-től a jogegységi panasz tanácsok összetételét érintette.

A Bszi. alapján a Jogegységi Panasz Tanácsot a Kúria elnöke vagy elnökhelyettese vezeti és az a törvény szerint az elnökből és további legalább 8 tagból áll, a tagokat az elnök a Kúria kollégiumaiból jelöli ki úgy, hogy minden kollégiumból legalább 1-1 tagot ki kell jelölni. A Velencei Bizottság ajánlása folytán alapvető változás 2022. január 1-től a Kúrián működő két állandó Jogegységi Panasz Tanács felállítása és ezek összetételének Ügyelosztási rendben való rögzítése. Két tanács működött a beszámolási időszakban (22 és 21 fővel), illetve működik jelenleg is, mindkettőben a Kúria tanácselnökei vesznek részt, kiegészülve a Kúria főtítkárával, valamint a Kúria Polgári Kollégiumának kollégiumvezető-helyetteseivel.

A Kúria Ügyelosztási rendjében rögzítettek szerint a jogegységi panasz ügyek elosztásának módja teljes mértékben automatikus. Az ügyek tanácsokhoz való kiosztását az iktatás szerinti ügyszámvégződés határozza meg úgy, hogy a páratlan számra végződő ügyeket az I. tanács, a páros számra és a 0-ra végződő ügyeket a II. tanács bírálja el. A Kúria az ügyelosztás ezen módját 2022. január 1. napjától a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazta a jogegységi panasz ügyekben oly módon,

hogy az átosztásnál a folyamatban lévő ügy előadó bírójának személye volt az irányadó.

Jelentős változás 2022. január 1-től a Bszi. módosítása nyomán, hogy a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa nemcsak a jogegységi panaszokat bírálja el, hanem – a korábban jogegységi indítványként ismert – a jogegység érdekében előterjesztett előzetes döntéshozatali indítványokról való döntés is a hatáskörébe tartozik.

A jogegység érdekében előterjesztett előzetes döntéshozatali indítványt elbíráló Jogegységi Panasz Tanács dönthet úgy, hogy az ügyet az érintett kollégium kúriai bíró tagjaival kiegészülve tárgyalja vagy a Kúria Teljes Ülése elé utalja, erre a 2022-es évben négy alkalommal volt is példa. A kiegészített tanács, illetve a Teljes Ülés akkor határozatképes, ha tagjainak több mint a kétharmada jelen van; a jogegységi határozat meghozatalához a jelen lévő tagok kétharmadának szavazata szükséges.

Az előzetes döntéshozatali indítvány alapján indult ügyek számozása az Ügyelosztási rendben – a jogegységi panasznál írtaknak megfelelően – a jogegységi panasz határozatok számozásához igazodik azzal az eltéréssel, hogy a páratlan számra végződő ügyeket az I. panasz tanács bírálja el III.-as megnevezés alatt, míg a páros számra vagy 0-ra végződő ügyeket a II. panasz tanács bírálja el IV. elnevezés mellett. A 2022. január 1. napja előtt benyújtott jogegységi indítványokat ugyanakkor a Bszi. korábbi szabályai szerint felállított kollégiumi vagy kollégiumközi jogegységi tanácsok bírálták el.

2.1.1. A jogegységi panasz eljárás

2.1.1.1. A jogegységi panasz lényege, jogszabályi alapja

Szükséges kiemelni, hogy a jogegység biztosítása elsősorban a felülvizsgálati eljárásokban történik, az eljárási törvényekben a Kúria közzétett határozataitól való eltérés a felülvizsgálat jogalapjaként szerepel, ezek a szabályok meghatározzák, hogy a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozással felülvizsgálati kérelmet terjeszthet elő a jogosult.

Ehhez képest a jogegységi panasz kivételes jogorvoslati eljárás, amely a peres felek indítványára, rájuk kiható módon járul hozzá a jogegység biztosításához, és nem elvi szinten, általában, hanem a konkrét, egyedi ügyben vizsgálja a jogegység kérdését. Ugyanakkor elsősorban nem a panaszosnak a per tárgyává tett jog- és érdeksérelmének kiküszöbölésére szolgál, hanem a közzétett határozattól jogkérdésben való eltérés feloldását, a jogegység biztosítását célozza.

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa több ügyben rámutatott, hogy a jogegységi panasz eljárás egy a Bszi-n alapuló, rendkívüli, jogerő utáni, jogegységet célzó, *sui generis* eljárás. A jogrendszer belső koherenciájának megteremtését szolgáló önálló eszköz, jogorvoslati eljárás ugyan, de nem a per folytatása. A jogegységi panasz eljárás nem jelentheti a felülvizsgálati eljárás megismétlését, továbbá az abban szereplő indoklás felülmérlegelését. Nem működhet kvázi „szuper-felülvizsgálatként”. Bevezetésének indoka a Velencei Bizottság azon elvárása és töretlen gyakorlata volt, hogy a jogegységet a peres felek indítványára, rájuk kihatóan, jogorvoslati eszközökkel kell biztosítani, amelyben a döntés következményeit viselő felek is kifejtik álláspontjukat.

A jogegységi panasz eljárás jogorvoslati eljárás, de fő célja, hogy a Kúria adott jogkérdésben a bíróságokra nézve kötelező értelmezést megállapítsa. A Bszi. speciális szabályokat tartalmaz az eljáró tanács összetételére, a jogegységi panasz befogadására, a panasz érdemi elbírálására és a panasz eljárásban hozott határozatokra vonatkozóan.

2.1.1.2. A 2022. évben érkezett panaszok (az érkezés és befejezés számszerűségi és összetételi, szöveges elemzése)

Ahogy erről már volt szó, 2022. évben összesen 43 jogegységi panasz érkezett a Kúriára, az automatikus ügyelosztási mód szerint az I. Jogegységi Panasz Tanácshoz 21, a II. Jogegységi Panasz Tanácshoz 22. Az alapügyek szakágak szerinti megoszlása a következő volt: 11 polgári, 7 gazdasági, 19 közigazgatási, 3 munkajogi és 1 büntetőügy. A két tanács összesen 41 ügyet fejezett be.

A befejezőmódokat tekintve a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa 19 ügyben a jogegységi panaszt visszautasította, ezeket tehát érdemben nem vizsgálta, nem vizsgálhatta a Kúria. A Kúria két Jogegységi Panasz Tanácsa a 2022-ben érkezett jogegységi panaszok közül 23 panaszt fogadott be. A 2022-ben folyamatban volt, befogadott panaszok közül 14-et elutasítottak, mert a támadott határozat jogkérdésben nem tér el a közzétett határozattól, és ezen belül több esetben az ügyazonosság, az ügyek összevethetősége sem volt megállapítható.

A Kúria 2022-ben 3 ügyben hozott jogegységi hatályú határozatot és rendelkezett úgy, hogy a támadott felülvizsgálati ítéletet vagy végzést hatályon kívül helyezte, egyben a Kúriát új eljárásra és új határozat hozatalára utasította, mert megállapította, hogy a

támadott határozat jogkérdésben eltért a hivatkozott határozattól, és az eltérés nem volt indokolt.

A jogegységi határozat hatályú határozattal, valamint az elutasító határozattal zárult jogegységi panasz eljárásokban megjelent jogkérdéseket röviden a kiemelésre érdemes ügyek között tekinti át a beszámoló.

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa két jogegységi panasz ügyben megszüntette az eljárást, egy ügyben az eljárás félbeszakadását állapította meg, két jogegységi panasz pedig „egyéb befejezéssel” zárult, azokat a Kúria elnöki számra iktatva „általános” panaszbeadványként kezelte.

A beszámolási időszakban összesen 15 ügy maradt folyamatban a tanácsok előtt.

2.1.1.3. A jogegységi panasz eljárás egyes alapkérdései (befogadási feltételek, eljárási feltételek)

A Bszi. alapján jogegységi panasznak van helye – a pervezetésre vonatkozó végzés kivételével – a Kúriának az eljárási törvény alapján további fellebbezéssel, felülvizsgálati kérelemmel vagy felülvizsgálati indítvánnyal (a továbbiakban: felülvizsgálati kérelem) nem támadható határozata ellen, ha a felülvizsgálati kérelemben a Kúria 2012. január 1. után hozott és a Bírósi Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre már hivatkoztak, és a Kúria az eltéréssel okozott jogsértést határozatában nem orvosolta.

Jogegységi panasznak van helye akkor is, ha a Kúria ítélező tanácsa jogkérdésben – jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül – úgy tér el a Kúria közzétett határozatától, hogy az adott eltérésre az alsóbb fokú bíróságok határozatában nem került sor.

Mivel a jogkérdésben való eltérést pontosan és részletesen szükséges alátámasztani, a panaszban be kell mutatni a támadott döntés és a közzétett kúriai döntések közötti ügyazonosságot, a jogkérdésben való eltérést.

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa először abban foglal állást, hogy van-e helye a panasz befogadásának. A befogadáshoz a törvényben meghatározott összes visszautasítási ok alapos vizsgálatára van szükség.

A panasz visszautasításának van helye, ha a panaszt nem a jogosult nyújtotta be vagy azt jogi képviselő közreműködése nélkül nyújtották be, az eljárási illetéket nem vagy hiányosan fizették meg, elkésett, a megelőző felülvizsgálati kérelemben az előterjesztő nem hivatkozott a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre, a panaszt

nem 2012. január 1. után hozott és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett kúriai határozattól való eltérésre hivatkozással nyújtották be, a panaszt 2020. július 1-jét megelőzően hozott kúriai határozattal szemben nyújtották be, a panaszban nem jelölték meg azt a határozatot, amellyel szemben a fél a panaszt előterjeszti vagy azt, amelytől jogkérdésben való eltérést állít a fél.

Amennyiben visszautasítási ok nem áll fenn, a Kúria befogadja a jogegységi panaszt. Ezt követően dönt az ügy érdemében, azaz állást foglal a jogkérdésben való eltérésről. 2022-ben – a már említettek szerint – 14 ügyben hozott jogegységi panaszt elutasító határozatot a Kúria. Ha viszont a Jogegységi Panasz Tanács azt állapítja meg, hogy a Kúria támadott határozata *jogkérdésben eltért* a referenciaként megjelölt kúriai határozattól és jogegységi határozat hatályú határozatban dönt a bíróságokra kötelező jogértelmezésről. Ezen döntésfajtának három típusa létezik.

Ha az eltérés *indokolt* volt – amelynek oka lehet például az Alkotmánybíróság, az Európai Unió Bírósága vagy az Emberi Jogok Európai Bírósága döntésének követési kötelezettsége – akkor a Kúria a támadott kúriai határozatot hatályában fenntartja, megállapítja a kötelező értelmezést, illetve feloldja a korábbi kúriai döntés követési kötelezettségét. 2022-ben ilyen típusú határozatot nem hozott a Kúria. A másik eset, ha a Jogegységi Panasz Tanács úgy ítéli meg, hogy a jogkérdésben való eltérés *nem volt indokolt*, ekkor a támadott kúriai határozatot hatályon kívül helyezi és a Kúriát új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja. 2022-ben a Jogegységi Panasz Tanácsok három ügyben hoztak ilyen típusú határozatot. Végül a harmadik, kivételesnek tekinthető döntéstípus, amikor a Jogegységi Panasz Tanács megállapítja a jogkérdésben történt eltérést, azonban a támadott határozatot hatályában fenntartja. Erre akkor van lehetőség, ha a jogegységi panaszt olyan ügyben nyújtották be, amelyben törvény a bíróság eljárására legfeljebb ötnapos határidőt állapít meg, illetve, ha más törvény így rendelkezik. 2022-ben ilyen határozatot nem hozott a Kúria.

2.2.4. Kiemelésre érdemes ügyek

A beszámoló ezen része a befogadott, érdemben vizsgált, 2022-ben meghozott jogegységi panasz határozatokban felmerült jogkérdéseket tekinti át röviden, mert a határozatok a [Kúria honlapján](#) és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében is elérhetőek.

Jogegységi hatályú határozatok

Jpe.II.60.027/2021/8. számú jogegységi hatályú határozat (perújítási okok meghatározása)

A Kúria jogegységi panasz tanácsa előtt felmerült jogkérdés, hogy a bírói gyakorlatban és a jogirodalomban nívumként (el nem bírált tény, bizonyíték, határozat) említett – a polgári perrendtartásról szóló 1953. évi II. törvény 260. § (1) bekezdés a) pontja szerinti – „más hatósági határozat” fogalmat, mint a perújítást megnyitó okot hogyan kell értelmezni, és ettől függően megalapozhatja-e végső soron az anyagi jogerő áttörését az Európai Unió Bíróságának (EUB) uniós jogot értelmező tevékenysége.

A Kúria megállapította, hogy az EUB az előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatában – akár az uniós jog értelmezéséről, akár érvényességéről dönt – minden esetben jogkérdésben és nem ténybeli kérdésben foglal állást, így perújítási okként sem a korábbi, sem a jelenleg hatályos magyar szabályok szerint nem alkalmazható. A jogegységi hatályú határozat elvi tartalma, hogy a Kúria a bíróságokra nézve kötelező jogértelmezésként megállapítja, hogy az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatára hivatkozással perújításnak nincs helye.

A Kúria megállapította, hogy a Pfv.21.211/2020/6. számú, jogegységi panasszal támadott végzés jogkérdésben eltért a Kfv.37.425/2012/8. számú – a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett – határozattól. Az indokolatlan eltérésre figyelemmel a jogegységi panasszal támadott végzést hatályon kívül helyezte, és a Kúria felülvizsgálati tanácsát új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

Jpe.I.60.003/2022/9. számú jogegységi hatályú határozat (keresetlevél benyújtása közigazgatási perben)

A Kúriának a bíróságokra kötelező jogértelmezése szerint, ha a felperes a keresetlevelet nem megfelelő helyen nyújtotta be, és a keresetindítási határidőben a keresetlevél a vitatott cselekményt megvalósító közigazgatási szervhez, többfokú közigazgatási eljárásban hozott cselekmény esetén az elsőfokon eljáró közigazgatási szervhez nem érkezett meg, a keresetlevelet – elkészttség okán – a Kp. 48. § (1) bekezdés i) pontja alapján kell visszautasítani.

A közigazgatási per jogszerű indításának lényeges szabályai közé tartozóan a Kp.-ban meghatározott a keresetlevél benyújtásának helye, ideje és módja. A benyújtás helye a Kp. 39. § (1) bekezdése szerint a vitatott cselekményt megvalósító közigazgatási szerv; többfokú közigazgatási eljárásban hozott cselekmény esetén a

keresetlevelet az elsőfokon eljáró közigazgatási szervnél kell előterjeszteni. A releváns tények azonosságának vizsgálata körében a Kúria megállapította, hogy a panasszal támadott Kpkf. 40.840/2021/2. számú és a közzétett Kpkf. 39.206/2021/2. számú végzések tényállása azonos (a felperes a keresetlevelet téves helyen nyújtotta be, és a keresetindítási határidőben a keresetlevél az elsőfokú hatósághoz nem érkezett meg), ugyanakkor a panasszal támadott végzés jogkérdésben eltér a közzétett végzéstől, mert a téves helyen és a keresetindítási határidőt elmulasztva előterjesztett keresetlevelet a közzétett végzésben alkalmazott jogkövetkezmény: a keresetlevélnek – elkésettség okán – a Kp. 48. § (1) bekezdés i) pontja szerinti visszautasítása helyett a Kúria felülvizsgálati tanácsa a panasszal érintett végzésben a Kp.-nak a téves módon történő előterjesztésre irányadó 48. § (1) bekezdés l) pontjában foglalt jogkövetkezményt alkalmazta.

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a jogkérdésben való indokolatlan eltérés miatt a jogegységi panasszal támadott Kpkf. 40.840/2021/2. számú végzést hatályon kívül helyezte, a Kúria másodfokú tanácsát új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A hatályon kívül helyezett kúriai végzés és a hasonló jogértelmezést tartalmazó határozatok a továbbiakban kötelező döntésként nem hivatkozhatók.

Jpe.I.60.009/2022/10. számú jogegységi hatályú határozat (biztosító helytállási kötelezettsége alóli mentesülése all risks vagyonbiztosítás körében)

Az ügyben felmerült jogkérdés, amelyben a Kúria a bíróságok számára kötelező jogértelmezést megállapította, a biztosítók helytállási kötelezettség alóli mentesülési feltételeire vonatkozott az ún. all risks vagyonbiztosítások körében. Az általános vagyonbiztosítási feltételek értelmében a biztosító mentesül a szolgáltatási kötelezettsége alól, amennyiben a kárt a biztosított vagy alkalmazottja szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartásával (pl. a foglalkozásának szabályai megszegésével) okozta, vagy ezzel a magatartással nem tesz eleget kármegelőzési, kárenyhítési kötelezettségének.

A Kúriának abban a kérdésben kellett az egységes jogi álláspontot meghatároznia, hogy amennyiben a biztosított vagy az alkalmazottja szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartásával a biztosított vagyonban kárt tesz, a szándékosságnak vagy súlyos gondatlanságnak mire kell kiterjednie: a foglalkozás szabályainak vagy pl. a közlekedés szabályainak megszegésére; vagy a kár bekövetkezésére. Az eltérő kúriai jogértelmezési gyakorlat ebben a kérdésben állt fenn. A Kúria a jogegységi panasz

határozatában a támadott határozat és a hivatkozott határozatok összevetésével, valamint a káresemény bekövetkezéséért fennálló felelősség fogalmának elemzésével a bíróságokra nézve kötelező jogértelmezésként megállapította, hogy a biztosító vagy szándékosságának, vagy súlyos gondatlanságának a biztosítási esemény, azaz a kár bekövetkezte vonatkozásában kell fennállnia ahhoz, hogy a biztosító mentesülhessen a szolgáltatási kötelezettsége alól.

Megállapította továbbá a Kúria, hogy a szakértői kompetencia vizsgálatához a felülvizsgálati kérelmet benyújtó feleknek elegendő a hatályos perrendi szabály megjelölése és ennek alátámasztása, az ágazati vagy alacsonyabb szintű részletszabályok hivatkozásának elmulasztása önmagában nem akadályozza a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálását.

A jogegységi hatályú jogegységi panasz határozatban a Kúria megállapította, hogy a panasszal támadott kúriai ítélet jogkérdésben eltért a Bírósági Határozatok Gyűjteményében korábban közzétett és hivatkozott kúriai határozatoktól és az eltérés nem volt indokolt. Erre tekintettel a jogegységi panasszal támadott határozatot a Jogegységi Panasz Tanács hatályon kívül helyezte, a Kúria felülvizsgálati tanácsát új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

A jogegységi panasz befogadását követően, érdemi vizsgálat után a jogegységi panasz elutasításával zárult ügyek:

Jpe.I.60.018/2021/10. számú határozat

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa ebben az ügyben egy öröklési szerződés semmisségéhez kapcsolódó jogegységi panaszról döntött. Az örökhagyó öröklési szerződést kötött, amelyben tartás fejében ingatlana és minden egyéb vagyontárgya örökösül az alapügy alperesét nevezte meg. Az örökhagyó már a szerződés megkötésekor több betegségben szenvedett, majd a szerződés aláírását követő napon elhunyt. A felperesek (az örökhagyó törvényes örökösei) az öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítását kérték a bíróságtól. Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, a másodfokú bíróság ezt hatályon kívül helyezte és megállapította, hogy az öröklési szerződés semmis. A Kúria a jogegységi panasszal támadott határozatában hatályon kívül helyezte a jogerős ítéletet és az elsőfokú bíróság ítéletét hagyta helyben. A Kúria a jogegységi panasz érdemi vizsgálata során megállapította, hogy a panaszosok (az alapügy felperesei) csupán megismételték azokat a tényeket, körülményeket és bizonyítékokat, amelyeket – álláspontjuk szerint

– a Kúria a támadott határozat meghozatalakor, a bizonyítékok mérlegelése során figyelmen kívül hagyott, illetve okszerűtlenül értékelt, és amelyek egyébként rájuk kedvezőbb határozatot eredményeztek volna. A Jogegységi Panasz Tanács álláspontja szerint nem adták elő és így nem is indokolták meg, hogy konkrétan miben látják a hivatkozott határozatok és a támadott határozat közötti eltérést, amely megalapozná a jogegységi panaszt. Nem elegendő a panaszosok álláspontja szerint figyelmen kívül hagyott bizonyítékok és tények felsorolása; be kell mutatniuk a jogegységet megbontó téves jogértelmezést, ki kell munkálniuk, hogy miben áll az eltérés és az ezzel megvalósított jogsértés, ki kell fejteniük a jogszabálysértésre és az eltérő jogalkalmazásra vonatkozó jogi álláspontjukat. A Kúria ebben az ügyben is rögzítette azt a számos korábbi döntésében kifejtett elvet, hogy a jogegységi panasz eljárás nem a per folytatása, így nem nyit újabb jogorvoslati fórumot a panaszosnak, nem ad lehetőséget a bizonyítékok újabb összevetésére és értékelésére, hanem a közzétett határozattól jogkérdésben való eltérés feloldását célozza. A Jogegységi Panasz Tanács nem találta megállapíthatónak a jogkérdésben történt eltérést a támadott és a hivatkozott határozatok között, így a jogegységi panaszt elutasította.

Jpe.II.60.019/2021/18. számú határozat

A Kúria fogyasztóvédelmi versenyügyben hozott, felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzésével szemben az alapügy felperese nyújtott be jogegységi panaszt, azt állítva, hogy az elvi jelentőségű jogkérdéseket érint a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény 3. § (1) és 7. § (1) bekezdéseinek értelmezése kapcsán: meddig terjednek az ügyleti döntés fogalmának határai, valamint mikor tekinthető a fogyasztók számára lényegesnek egy termékjellemző. A Kúria a jogegységi panasz érdemi vizsgálata során megállapította, hogy a támadott és a hivatkozott határozatok tárgya és tényállása eltérő volt, így az ügyazonosság hiányában a panaszos által állított jogkérdésben való eltérés nem volt megállapítható. Mindezek alapján a panaszos alaptalanul állította a befogadásra vonatkozó szabályok tekintetében a jogkérdésben való eltérést, a Kp. 118. § (1) bekezdés b) pontjának megsértését. A panaszos a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pontjának egyes alpontjaihoz kapcsolódóan is azt állította, hogy a Kúria a befogadást megtagadó végzésben eltért a közzétett gyakorlatától, az attól jogkérdésben való eltérésre a felülvizsgálati kérelemben már hivatkoztak, és a Kúria az eltéréssel okozott jogsértést határozatában nem orvosolta.

A Jogegységi Panasz Tanács megállapította, hogy a panaszos a felülvizsgálati kérelmében nem hivatkozott jogkérdéstől való eltérésre, de nem is tudott, mert a Bszi. 41/B. § (1) bekezdése értelmében a jogkérdéstől való eltérés a befogadást megtagadó végzés esetében arra vonatkozik, hogy a befogadás megtagadására a Kp. 118. § (1) bekezdés a) ponthoz tartozó alpontok jogszerű alkalmazásával került sor, vagy más befogadást megtagadó végzésekben foglalt döntéshez (mint jogkérdéshez) képest eltérően. A Bszi. 41/B. § (1) bekezdése szerinti követelmény (azaz a más, befogadást megtagadó végzésre már a felülvizsgálati kérelemben történő hivatkozás) nem teljesíthető, az nem a fél álláspontját támasztaná alá, a befogadásról szóló végzést pedig nem kell közzétenni a Bírósági Határozatok Gyűjteményében, ez okból arra nem történhet hivatkozás. Mindezek alapján a Kúria álláspontja szerint a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pontja szerinti befogadási okokra alapított befogadás megtagadásáról szóló végzés elleni jogegységi panasz nem tud megfelelni a Bszi. 41/B. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek. A Kúria a jogegységi panaszt elutasította.

Jpe.I.60.023/2021/11. számú határozat

A Kúria közzétett határozatával szemben előterjesztett jogegységi panaszban felmerült jogkérdés az adózás rendjéről szóló korábbi, 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: régi Art.) 164. § (1) bekezdésében foglalt adójogi elévülés kezdő időpontját érintette. A panasz előterjesztője szerint a Kúria úgy tért el a korábbi közzétett kúriai határozatoktól, hogy az eltérésre az alsóbb fokú bíróságok határozataiban nem került sor. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa az eljárás érdemi szakaszában vizsgálta a régi Art. 164. § (1) bekezdés első mondatának jogértelmezését és azt követő alkalmazását, az ügyszabot, valamint, hogy a támadott döntés sérti-e a jogegységet. A Tanács megállapította, hogy a régi Art. 164. § (1) bekezdés első mondata szerint az adó megállapításához való jog annak a naptári évnek az utolsó napjától számított 5 év elteltével évül el, amelyben az adóról bevallást, bejelentést kellett volna tenni, illetve bevallás, bejelentés hiányában az adót meg kellett volna fizetni. A jogalkotó meghatározását egyértelműnek ítélte meg: a naptári év utolsó napjától számított az elévülés. A Jogegységi Panasz Tanács megállapította, hogy a Kúria a hivatkozott határozatok mindegyikében az elévülést a naptári év utolsó napjától számította, amellyel a támadott határozat is azonos állásponton volt, így az nem ellentétes a referenciahatározatokkal, ezért a jogegységi panaszt elutasította.

Jpe.II.60.025/2021/14. számú határozat

Az ügyben benyújtott jogegységi panasz központi eleme a közigazgatási határozat indokolásának tartalma, az indokolás jogszerűsége volt adatvédelmi ügyben. A Jogegységi Panasz Tanács az érdemi vizsgálat során megállapította, hogy a hivatkozott kúriai határozatok nem alkalmasak a támadott ítélettel való összevetésre, mert a referenciahatározatok egyike sem foglalkozik még érintőlegesen sem az indokolási kötelezettség, annak terjedelme, tartalma körében a személyes adatok védelmével, az adatkezelés, adatfelhasználás kérdésével, nem tartalmazzak a személyes adatok megjelenítésével kapcsolatos követelményt vagy tilalmat. A Jogegységi Panasz Tanács álláspontja szerint tehát a támadott és a hivatkozott határozatok között ügyszabotosság nem áll fenn, lényegi különbözőségük miatt azok összehasonlításra nem alkalmasak, így a jogkérdésben való eltérés fel sem merült. A Kúria a jogegységi panaszt ezen indokok miatt elutasította.

Jpe.I.60.029/2021/9. számú határozat

A jogegységi panaszt adóügyi jogvitában a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzésével szemben terjesztették elő. A panaszban felmerült jogkérdés az volt, hogy milyen objektív körülmények alkalmasak és szükségesek az adózó tudattartalmának meghatározásakor, valamint hogyan kell megítélni a befogadott számlákban feltüntetett árakat az értékesítési láncban belül. A Jogegységi Panasz Tanács azt a következtetést vont le, hogy a Kúria a befogadást megtagadó végzésének indokolásában a joggyakorlattól való eltérés mindkét elemét (tudattartalom és alkalmazott árak) megvizsgálta, ugyanis a támadott végzés indokolása tartalmazza, hogy az elsőfokú bíróság a teljes értékesítési lánc vizsgálatával elemezte a résztvevők magatartását, a felperestől elvárható észszerű intézkedések körét, valamint az ár kérdésében az elsőfokú bíróság rendelkezésére álltak az alperes által beszerzett adatok, azokat a felperesi tudattartalom kapcsán értékelés alá vonhatta. A Jogegységi Panasz Tanács megállapította, hogy a támadott és a hivatkozott határozatok között jogkérdésben nincs eltérés, ezért a jogegységi panaszt elutasította.

Jpe.II.60.036/2021/13. számú határozat

A jogegységi panaszt a Kúria adóügyben hozott felülvizsgálati ítéletével szemben terjesztette elő – kettős jogalapra, a Bszi. 41/B. § (1) és (2) bekezdésére is hivatkozva – az alapügy felperese. A Jogegységi Panasz Tanácsnak azt kellett vizsgálnia, hogy

alapos-e az a hivatkozás, hogy a panasszal támadott ítélet eltért a Kúria – az EUB ítélkezési gyakorlatára figyelemmel is kialakított – eddigi rögzült joggyakorlatától, amely eltérés abban áll, hogy a Kúria a panaszos (felperes), mint adózó irányába szigorúbb elvárásokat fogalmazott meg a beszállító(k) ellenőrzésére, az ellenőrzések körét kiterjesztette, a szintjét magasabbra emelte, amellyel a joggyakorlatot bizonytalanabbá tette. E kérdés megválaszolásához a Jogegységi Panasz Tanács áttekintette a hivatkozott kúriai határozatokat, s ennek eredményeként megállapította, hogy a bemutatott öt határozat tényállása releváns körben eltér a panaszolt ügyétől. A panasszal érintett ítélet tényállását ugyanis az tette egyedivé, hogy az adólevonás megtagadása körében – egyéb körülmények rögzítése mellett – domináns jelentőséggel bírt a számlák azon lényegi adathiánya, ami éppen az áru beazonosítását akadályozta. Ez a körülmény a hivatkozott többi ügyben így nem merült fel, ezért annak a számlabefogadó adólevonási joga kontextusában való értékelésére sem került sor. A felhívott ítéletek kapcsán az egybevethetőség feltételét képező ügyazonosság nem volt megállapítható, ilyet a felperes nem tudott bemutatni. A panaszban megjelenített ügyek közötti összefüggés túl általános és távoli, ami nem volt elegendő, illetve nem volt alkalmas az ügyek érdemi egybevethetőségéhez. A Bszi. 41/B. § (2) bekezdésére, mint másodlagos jogcímre alapozott kérelem vizsgálatára nem volt mód, mert e törvényi tényállás utolsó fordulatának megvalósulása hiányzik, hogy „az eltérésre az alsóbbfokú bíróságok határozatában nem került sor”. Jelen panasszal érintett ügyben az alsóbb fokú bíróság (elsőfokon eljáró törvényszék) és a Kúria ítélete nem tért el, a Kúria a Törvényszék ítéletét hatályában fenntartotta. Mindezekre tekintettel a Kúria a jogegységi panaszt elutasította.

Jpe.I.60.007/2022/6. számú határozat

Mind a hivatkozott, mind pedig a Kúria jogegységi panasszal támadott határozatában közigazgatási ügyben a keresetlevél elkésztésének, illetve téves helyen benyújtásának kérdése merült fel. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa az érdemi vizsgálat során megállapította, hogy az ügyazonosság nem áll fenn, tekintettel arra, hogy a hivatkozott (BH 2021.5.152. számon közzétett Kpkf. 39.206/2021/2. számú) végzés alapjául szolgáló ügyben nem merült fel tényállási elemként, hogy a keresetlevél a Kp. 39. § (1) bekezdésének megfelelő szervhez megérkezhetett, az nem volt vitatott, hogy a keresetlevél határidőben nem érkezett meg, így azt a Kp. 48.

§ (1) bekezdésének i) pontja alapján visszautasította. A hivatkozott ügyben a jogvita tárgyát az képezte, hogy az elsőfokú hatóság biztosította-e az elektronikus kapcsolattartás feltételeit és felmerült-e olyan ok, amely alapján a felperes jogszerűen nyújthatta be keresetlevelét a bírósághoz. A jogegységi panasszal támadott határozat alapjául szolgáló ügyben azonban jelentős, a másodfokú bíróság által is hangsúlyozott többlet-körülményt képezett az, hogy Budapest Főváros Kormányhivatala – amely szervhez tévesen került benyújtásra a keresetlevél –, olyan időben továbbította az elsőfokú szerv hivatali kapujára a keresetlevelet, amely esetében a határidőben való érkezés lehetősége felmerülhetett. A vizsgált gyakorlat alapján a Kúria továbbra is irányadónak tekintette a hivatkozott döntésben foglalt elvi tételt, amelyet számos további kúriai határozat megerősített és kiegészített, azonban a jogegységi panasszal támadott ügghöz képest azok eltérő tényálláson alapszanak, így a jogegységi panaszt elutasította.

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a határozatában rögzítette azt is, hogy az elkésettség jogkövetkezménye a téves helyre való benyújtás esetén nem automatikusan alkalmazandó, hanem ez a feltétel – ahogy a BH2021.5.152. számú döntésben is kifejtésre került – összefügg a keresetindítási határidővel. Ha a téves helyen történő előterjesztést követően a keresetlevél tovább küldésére nem kerül sor vagy nem a Kp. 39. § (1) bekezdése szerinti szervhez történik meg a továbbítás, illetve a Kp. 39. § (1) bekezdése szerinti szervhez kerül továbbításra a keresetlevél, azonban az a keresetindítási határidőn túl érkezik meg, a visszautasításról szóló végzést a Kp. 48. § (1) bekezdés i) pontja alapján kell meghozni. Azonban, ha arra adat merült fel, hogy határidőben a Kp. 39. § (1) bekezdése szerinti szervhez megérkezett a keresetlevél, és az ekként elkésettnek nem tekinthető, egyéb perakadály hiányában arról a bíróságnak érdemben kell döntenie.

Jpe.II.60.008/2022/8. számú határozat

Ezen ügyben is – hasonlóan a Jpe.I.60.003/2022. számú és a Jpe.I.60.007/2022. számú ügyekhez – a keresetlevél visszautasításának kérdése szerepelt a határidőn túli, illetőleg téves helyen való előterjesztés esetén. A Jpe.I.60.003/2022. számú és a Jpe.I.60.007/2022. számú jogegységi panaszokkal lényegében megegyező szövegezésű, azonos referencia-határozatokat megjelölő jogegységi panasz érdemi vizsgálata során a Kúria megállapította, hogy a támadott és a hivatkozott határozatok alapjául szolgáló ügyekben egyaránt a keresetlevél elkésettségének kérdése merült

fel, azonban az ügyazonosság mégsem állt fenn. A hivatkozott (Kpkf. 39.206/2021/2. számú) határozat alapjául szolgáló ügyben nem volt tényállási elem, hogy a keresetlevél még keresetindítási határidőben megérkezett a Kp. 39. § (1) bekezdésének megfelelő szervhez. A támadott határozat (Kpkf. 40.884/2021/2. számú végzés) tényállásának azonban jelentős többlet-eleme, hogy a kormányhivatal a hozzá tévesen benyújtott keresetlevelet még olyan időben továbbította az elsőfokú közigazgatási szervhez, hogy az oda a keresetindítási határidőn belül meg is érkezett. A Kúria itt azt mondta ki a joggyakorlatra hivatkozással, hogy a keresetlevél előterjesztésének időpontja az a nap, amikor a fél a keresetlevelet a megfelelő helyen előterjeszti, vagy amennyiben nem a megfelelő helyre nyújtja be, úgy az az időpont, amikor a keresetlevél a megfelelő közigazgatási szervhez megérkezik. Leszögezte, hogy miután a keresetlevél határidőben a megfelelő közigazgatási szervhez megérkezett, a visszautasítás jogalapja nem lehet a Kp. 48. § (1) bekezdés i) pontja. Az alkalmazandó jog – azaz a Kp. 48. § (1) bekezdés i) pontjának – értelmezése szempontjából annak a ténynek van jelentősége, hogy határidőben beérkezett-e a keresetlevél a megfelelő helyre. Ha mindkét összevetett kúriai ügyben, azaz mind a közzétett, mind a panasszal támadott ügyben beérkezett a keresetlevél a megfelelő helyre, az ügyazonosság megállapítható. Szintén fennáll az ügyazonosság, ha egyik ügyben sem volt határidőben előterjesztett keresetlevél. Ám, ha az egyik ügyben megérkezett határidőben a megfelelő helyre a keresetlevél, a másikban pedig nem, akkor ügyazonosságról nem beszélhetünk. A releváns tényállásbeli különbség kizárja, hogy a jogkérdésben való eltérés egyáltalán felvethető legyen.

Jpe.I.60.017/2022/6. számú határozat

A jogegységi panasz a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (Hszt.) fizetési fokozatban történő előre lépéshez figyelembe veendő időről szóló szabályaihoz kapcsolódott.

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa azt állapította meg, hogy a panasszal támadott ítélet és a jogegységi panaszban hivatkozott határozatok között ügyazonosság nem áll fenn, lényegi különbözőségük miatt azok összehasonlításra nem alkalmasak. A Kúria a jogegységi panasszal támadott ítéletében (Kf. 40.459/2021/4.) a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvénynek (Hszt.). 359. § (1)-(2) bekezdéseiben foglalt átmeneti szabályokat értelmezte: a döntés elvi tartalma szerint a fizetési fokozatban történő

előrelépés szempontjából a Hszt. 121. § (1) bekezdése alapján nem a szolgálati idő kezdő időpontja, hanem a várakozási idő a releváns, amelynek a Hszt. 359. § (2) bekezdésének megfelelő meghosszabbodása nincs kihatással a Hszt. 117. § (1) bekezdésében meghatározott szabályra, miszerint a további fizetési fokozatba soroláshoz a várakozási idő négy év. A referenciaként megjelölt kúriai határozatok tárgya ettől eltérő volt: az Mfv. 10.452/2018/4. számú ítéletben a Kúria a 2015. július 1-től hatályos Hszt. 156. § (1) bekezdését és a 10. számú mellékletét értelmezte, és abban a jogkérdésben foglalt állást, hogy a szolgálati időpótlékre jogosultság szempontjából mi tekinthető kezdő időpontnak; míg az Mfv. 10.084/2016/4. számú ítélet tárgya rendelkezési állomány idejére járó szabadság megállapítása. A Kúria támadott ítéletében nem tért el jogkérdésben hivatkozott határozatoktól, ezentúl az ügyazonosság sem volt megállapítható, ezért a Jogegységi Panasz Tanács a jogegységi panaszt elutasította.

Eltérő kúriai határozatot támadva, de ugyanezen (Mfv. 10.452/2018/4. és Mfv. 10.084/2016/4. számú) kúriai referenciahatározatokra hivatkozott a jogegységi panasz előterjesztője a **Jpe.II.60.018/2022.** és a **Jpe. II.60.022/2022.** számú ügyekben. Ezekben a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa – azonosan a Jpe.I.60.017/2022/6. számú határozatban kifejtettekkel – megállapította, hogy a Kúria támadott ítélete nem tért el jogkérdésben hivatkozott határozatoktól, ezentúl az ügyazonosság sem volt megállapítható, ezért a jogegységi panaszt elutasította.

Jpe.I.60.019/2022/9. számú határozat

A jogegységi panasz előterjesztője a Kúria közigazgatási ügyszakban hozott, a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzését támadta, mert álláspontja szerint az jogkérdésben eltért a Kúria korábban közzétett, másodfokú ítéletétől. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának az ügyben tett egyik jelentős megállapítása – visszautalva a Jpe.II.60.019/2021/18. és a Jpe.I.60.029/2021/9. számú határozatokra –, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadását a Kp. 118. § (1) bekezdés b) pontja alapján megtagadó kúriai döntés nemcsak a befogadhatósági okok értelmezése szempontjából lehet vizsgálat tárgya. Mivel a jogegységi panasz eljárás során a Kúria a támadott és a referencia határozatokban megjelent jogértelmezéseket veti egybe, így a különböző kúriai hatáskörökben és eljárási szakaszokban (azaz jogerős és a jogerő utáni eljárásokban) meghozott döntések is vizsgálat alapjául szolgálhatnak. Az ügyben a határozatokat összevethetőnek találta, mivel azok tárgya versenyfelügyeleti

eljárás volt, s mindkettő az ügyintézési határidő túllépésének jogkövetkezményeivel foglalkozott a szankcionáló közigazgatási határozatok esetén. A hivatkozott határozatban a Kúria – másodfokú bírósággént eljárva – helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét és elfogadta annak azon megállapítását, hogy az ügyintézési határidő túllépése a rendelkezésre álló adatok alapján nem volt egyértelműen megállapítható, míg a támadott határozat alapjául szolgáló ügyben nemcsak az eljárási határidők jelentős túllépése, hanem az ügyfél eljárási pozíciójának a határidő-túllépés miatti gyengülése vezetett a szankcionálási lehetőség elenyészéséhez. Az érdemi vizsgálat eredményeként a Kúria a jogegységi panaszt elutasította, mert arra jutott, hogy a támadott határozat a referenciahatározatot nem sértő módon tagadta meg a felülvizsgálati kérelem befogadását. A határozat elvi tartalma szerint, ha az eljáró hatóság az ügyintézési határidőt túllépi, az ezzel összefüggő jogkövetkezményeket az határozza meg, hogy a hatóság anyagi jogi vagy eljárási határidőt lépett-e túl. Anyagi jogi határidő túllépése esetén a bíróság szankció kiszabásának lehetősége – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – elenyészik. Az eljárási határidők elmulasztása azonban nem jár együtt automatikusan a szankcionálási lehetőség elenyészésével, ilyenkor a határidő túllépésének mértékétől, annak tisztességes ügyintézésre gyakorolt hatásától függ, hogy a bíróság szankció mellőzhető-e, a bíróság összege mérsékelhető-e, avagy az nincs hatással a bíróságra mint jogkövetkezmény alkalmazására.

Jpe.II.60.030/2022/8. számú határozat

Az ügyben a jogegységi panasz előterjesztője azt állította, hogy a Kúria közzétett, felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése a Kúria több közzétett határozatától eltér, ezért annak hatályon kívül helyezése és a Kúria új eljárásra és új határozat hozatalára utasítása indokolt. A Jogegységi Panasz Tanács az érdemi vizsgálat során megállapította, hogy az ezen okból benyújtott jogegységi panasz a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pontjához tartozó befogadási okokhoz kapcsolódóan érdemben nem vizsgálható, mert ezen befogadási okokhoz más, általánosabb értékelési szempontok társulnak, továbbá nem teljesül az a jogszabályi követelmény, hogy a jogkérdésben való eltérésre a felülvizsgálati kérelemben már hivatkoznia kell a panaszosnak. A referenciahatározatok részletes vizsgálata során a Kúria megállapította, hogy azok közül többnek a támadott határozathoz képest eltérő tényállási elemei vannak és így nem összevethető az ügyek tényállása. Elvi tartalomként ebben az ügyben rögzítette – többek között – a Kúria, hogy az

ügyszabályság nem igazolható a közzétett eseti döntések indokolásában megjelenő általános, iránymutató jogértelmezési elvek, gyakorlat bemutatásával, mert e kérdés az egyedi ügyekre vonatkozó tételes megállapítások tükrében ítélnél meg. A Kúria egyes hivatkozott határozatok kapcsán kifejtette, hogy ezek a joggyakorlat egységéhez igazodnak, így jogegységi probléma nem állt fenn. Mindezekre tekintettel a Jogegységi Panasz Tanács a jogegységi panaszt – mint alaptalant – elutasította.

Jpe.I.60.035/2022/7. számú határozat

A panaszos a Kúria közbenső ítéletével szemben két közzétett, kúriai határozatra hivatkozva nyújtotta be a jogegységi panaszát. Az egyik hivatkozott határozattól való eltérést a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvényben írt ügyleti döntés fogalmának értelmezése kapcsán állította. A Jogegységi Panasz Tanács rögzítette, hogy a hivatkozott határozat indokolásának szövegéből nem következik, hogy online értékesítés esetén kizárólag a termék virtuális kosárba helyezése minősül ügyleti döntésnek, ilyen megállapítást a határozat nem tartalmaz. A hivatkozott és a támadott közbenső ítélet az ügyleti döntést nem értékelte eltérően, mindkettő úgy tekintett erre, hogy az egy folyamat, a kereskedelmi gyakorlat jogszerűségének pedig e folyamat egésze alatt fenn kell állnia. A támadott közbenső ítélet alapjául szolgáló jogerős ítélet a jogértelmezés során éppen az egyik hivatkozott határozatban foglaltakból indult ki. A másik hivatkozott határozat kapcsán a panaszos a megtévesztő kereskedelmi gyakorlat és az ingyenesség mikénti értelmezésére utalt. Az ennek alapjául szolgáló ügyben a hatóság egy közösségi média platform által folytatott kereskedelmi gyakorlat tisztességtelenségét állapította meg, mert a fogyasztóknak ugyan nem kellett díjat fizetniük a szolgáltatás igénybevételéért, de felhasználói aktivitásukkal és adataikkal üzleti hasznot hajtottak a vállalkozásnak. A Kúria ezen ügyben azt a kérdést járta körül, hogy ellenszolgáltatásnak tekinthető-e a nem pénzübeli hátrány, s ennek mentén egy szempontrendszerrel fogalmazott meg. Ezzel szemben a panasszal támadott határozat alapjául szolgáló ügyben a hatóság és a bíróság is egyértelműen pénzübeli hátrány felmerülését róta a felperes terhére, nevezetesen, hogy az ingyenes lemondással kínált szállás esetében nem nyújtott tájékoztatást arról, hogy az ingyenes lemondás árát a szállás árába beépítették. Így a konkrét esetre a hivatkozott határozat elvi tartalma nem vonatkozatható.

A közbenső ítélettel szemben benyújtott jogegységi panaszt a Kúria elutasította, mert bár a vizsgált ügyek jogszabályi háttere azonos volt, azonban a támadott és a

hivatkozott határozatok között megjelölt eltérések a lényeges tényállásbeli különbségekből adódtak.

2.1.2. Jogegység érdekében előterjesztett előzetes döntéshozatali indítvány

2.1.2.1. Az előzetes döntéshozatali indítvány lényege, jogszabályi alapja

A jogegység biztosításának további alapvető intézménye az előzetes döntéshozatali indítvány előterjesztésének lehetősége törvényben meghatározott jogosultak számára.

A Bszi. 32. § (1) bekezdése szerint az előzetes döntéshozatali indítványra jogegységi eljárásnak van helye, ha

- az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében jogegységi határozat meghozatala, korábban meghozott jogegységi határozat megváltoztatása vagy hatályon kívül helyezése szükséges, vagy
- a Kúria valamely ítélkező tanácsa jogkérdésben el kíván térni a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától. Ez esetben a Kúria tanácsa az előzetes döntéshozatali indítvány előterjesztése mellett a jogegységi határozat meghozataláig az eljárását felfüggeszti, s javaslatot kell tennie a jogkérdés mikénti eldöntésére.

Az előzetes döntéshozatali indítványban az indítványozónak meg kell jelölnie, hogy milyen kérdésekben és mely okokból kéri a jogegységi eljárásban a jogegységi határozat meghozatalát. Az indítványhoz mellékelni kell az indítvánnyal érintett bírósági határozatok kiadmányát.

2.1.2.2. A 2022. évben érkezett előzetes döntéshozatali indítványok (az érkezés és befejezés számszerűségi és összetételi, szöveges elemzése)

A 2022. évben mindkét jogegységi panasz tanácshoz 11-11 előzetes döntéshozatali indítvány érkezett, s a vizsgált időszakban az I. Jogegységi Panasz Tanács 5 ügyet fejezett be, míg a II. Jogegységi Panasz Tanács 6 ügyet. A tanácsok három-három (összesen hat) jogegységi határozatot, két határozathozatalt mellőző végzést, egy eljárás megszüntető végzést hoztak, egy esetben az előzetes döntéshozatali indítvány visszautasításával, s egy ügyben egyéb befejezéssel zárult az eljárás.

A beszámolóval érintett időszakban összesen 12 előzetes döntéshozatali eljárás maradt folyamatban a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsai előtt.

2.1.2.3. Egyes alapkérdések (befogadási feltételek, eljárási feltételek)

Előzetes döntéshozatali indítványt a jogegység érdekében csak a Bszi.-ben meghatározott jogosultak terjeszthetnek elő. Amennyiben azt a Kúria elnöke, elnökhelyettese, kollégiumvezetője a legfőbb ügyész, illetve a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontjában említett esetben a Kúria ítélkező tanácsa indítványozza, úgy az eljárást kötelező lefolytatni.

Az előzetes döntéshozatali indítványt befogadás-vizsgálatnak akkor kell alávetni, ha azt a törvényszék vagy az ítélőtábla elnöke kezdeményezte. Ekkor a Kúria érintett kollégiumvezetője terjeszti a Jogegységi Panasz Tanács elé az indokolt indítványt a kezdeményezés befogadására vagy visszautasítására. Befogadás esetén a Jogegységi Panasz Tanács az eljárást a kollégiumvezető indítványára folytatja le. Ha a Jogegységi Panasz Tanács az eljárás lefolytatását nem tartja szükségesnek, az indítványt végzéssel visszautasítja. Az előzetes döntéshozatali indítvány elbírálása során a jogegységi panasz elbírálásának szabályait Bszi.-ben írt eltérésekkel kell alkalmazni.

Az indítványt – ha azt nem a legfőbb ügyész nyújtotta be, és a Jogegységi Panasz Tanács vagy a tanács elnöke nem utasította vissza – a jogegységi panasz tanács elnöke az indítvánnyal érintett bírósági határozat kiadmányával együtt megküldi a legfőbb ügyésznek. A legfőbb ügyész az indítvány kézbesítésétől számított tizenöt napon belül megküldi nyilatkozatát a Kúriának.

Fontos megemlíteni a Velencei Bizottság CDL-AD(2021)036 számú véleményét, amelyben a jogegységi panasz eljárással kapcsolatban a Bizottság a felek kizárásával folyó jogegységi eljárások megszüntetését javasolta. Ennek megfelelően a Jogegységi Panasz Tanács elnöke a Kúria ítélkező tanácsának indítványára indult jogegységi eljárás esetén az annak alapjául szolgáló eljárásban részt vevő feleknek, illetve terhelteknek és védőknek az indítványt megküldi, akik arra az indítvány kézbesítésétől számított 15 napon belül nyilatkozatot tehetnek.

Az előzetes döntéshozatali indítvány alapján a Jogegységi Panasz Tanács elnöke kitűzi az ülés határnapját, amelyről a tanács tagjait és a törvény alapján részvételre jogosultakat értesíti. A tanács ülésén meg kell hallgatni az indítványozót, a legfőbb ügyészt és az eseti meghívottat. Az eseti meghívott személyére az indítványozó vagy a tanács tagja tehet javaslatot, a meghívásról a tanács elnöke dönt. A tanács ülésén akadályoztatása esetén a legfőbb ügyészt az általa kijelölt ügyész helyettesíti. Az indítványozó a jogegységi határozat meghozataláig az indítványt módosíthatja vagy

visszavonhatja. A felszólalások után a Jogegységi Panasz Tanács elnöke az ülést berekeszti. Ezt követően a tanácskozáson a tanács tagjain kívül csak jegyzőkönyvvezető lehet jelen.

A Jogegységi Panasz Tanács és a tanácselnök lehetséges határozatai a jogegységi indítvány elbírálása során:

- A tanács elnöke érdemi elbírálás nélkül végzéssel visszautasítja a nem jogosulttól származó indítványt.
- A tanács érdemi elbírálás nélkül végzéssel megszünteti a jogegységi eljárást az indítvány visszavonása esetén, ha a Bszi. 32. § (1) bekezdésében foglalt okok nem állnak fenn.
- Az indítvány alapján – az előző pontban említett kivétellel – a tanács jogegységi határozatot vagy a határozathozatalt mellőző végzést hoz. A határozatot vagy a végzést a tanács elnöke a tanács ülését követő 15 napon belül megküldi az indítvány előterjesztője és – ha az indítványozó nem a legfőbb ügyész volt – a legfőbb ügyész részére is. A jogegységi határozat és a határozathozatalt mellőző végzés indokolása tartalmazza, hogy az indítványt ki terjesztette elő, az indítvány mire irányult, és mely bírósági határozatokat érinti. Ismerteti az álláspontokat, szükség esetén az indítvánnyal érintett bírósági határozatokban megállapított tényállás lényegét, helyt adó határozat esetében számot ad a rendelkező részben adott iránymutatás indokairól, a határozathozatalt mellőző végzés indokolása esetében annak okáról.

A jogegységi határozatnak – ha törvény kivételt nem tesz – a felekre és a terheltre kiterjedő hatálya nincs. A jogegységi határozatot a Magyar Közlönyben, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében, a bíróságok központi internetes honlapján (a továbbiakban: központi honlap) és a Kúria honlapján közzé kell tenni. A jogegységi határozat a bíróságokra a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától kötelező.

2.1.2.4. Kiemelésre érdemes, előzetes döntéshozatali indítványra hozott jogegységi határozatok

Az alábbiak a Jogegységi Panasz Tanácsok által, 2022-ben hozott jogegységi határozatok rövid kivonatát tartalmazzák, mert azok teljes szövege a [Kúria honlapján](#) elérhető.

1/2022. Jogegységi határozat (Jpe.IV.60.014/2022/9. szám)

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Kúria elnökhelyettesének kezdeményezésére indult előzetes döntéshozatali indítványára kimondta, hogy a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 134. §-a kifejezetten nem írja elő a munkaidő-nyilvántartás munkavégzés helyszínén tartásának munkáltatói kötelezettségét. A munkáltatónak ugyanakkor a munkaidő-nyilvántartást – a nyilvántartási kötelezettség szabályozási céljára tekintettel – objektíven, megbízhatóan, naprakészen és mindezek ellenőrzését lehetővé tévő módon kell vezetnie.

2/2022. Jogegységi határozat (Jpe.III.60.011/2022/15. szám)

A Kúria jogegységi határozata jelentős polgári jogi kérdésben teremtette meg az egységes jogértelmezés alapjait. A Kúria P.III. számú tanácsa előzetes döntéshozatali indítványban fogalmazta meg a jogkérdést, amelynek értelmezésében a bírói gyakorlat nem volt egységes: amennyiben az egészségügyi szolgáltató a terhességmegszakítás során elmulasztotta vagy hibásan tájékoztatta a szülőket a magzat egészségügyi állapotáról (tehát arról, hogy a magzat genetikai vagy teratológiai ártalomban szenved), és emiatt az anya nem élhetett terhességmegszakítási jogával, az egészségkárosodottan született gyermek esetében a szülők kizárólag az egészségkárosodással kapcsolatban felmerült költségekre vagy a teljes felnevelési költségre tarthatnak-e igényt kártérítésként. A Kúria a kérdést számos, az ügy tárgyában releváns hazai jogszabálynak, az Alaptörvény vonatkozó szakaszainak, a nemzetközi jogban releváns következtetéseknek az összevetésével jutott arra az álláspontra, hogy a szülők kártérítésként kizárólag az egészségkárosodásból eredő költségek megtérítésére tarthatnak igényt. A Jogegységi Panasz Tanács a Kúria Polgári Kollégiumának kúriai bíró tagjaival kiegészülve hozta meg határozatát.

3/2022. Jogegységi határozat (Jpe.III.60.013/2022/8. szám)

A Kúria Polgári Kollégiuma kollégiumvezetőjének előzetes döntéshozatali indítványa alapján a külön törvényben szabályozott eljárásjogi rendelkezések alapján meghozott határozatok elleni jogorvoslati jog tárgyában a Kúria jogegységi határozatot hozott arról, hogy a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvénynek a fellebbezési jog biztosítására meghatározott rendelkezései – utaló rendelkezés hiányában – nem alkalmazhatóak a külön törvényben szabályozott speciális eljárásjogi rendelkezésekre. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:36. § (4) bekezdése alapján a jogi személy határozata végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelmet elutasító végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

4/2022. Jogegységi határozat (Jpe.IV.60.012/2022/12. szám)

A legfőbb ügyész az ítélezési gyakorlat egységének biztosítása érdekében kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárást, mivel álláspontja szerint az ítélezési gyakorlat megosztott volt a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 371. § (2) bekezdés b) pont ba) alpontjában meghatározott falfirka elhelyezésével elkövetett, szabálysértési értékhatárt meg nem haladó kárt okozó rongálás vétségének elkövetési tárgya és a rongálással okozott kár megítélésében. A Kúria e jogegységi határozatában kimondta, hogy a falfirkán értendő felületbevonat elhelyezése alapvetően a támadott idegen vagyontárgy külső megjelenésének háborítatlanságához fűződő érdek védelme szempontjából képez büntetendő magatartást. A falfirka elhelyezésével elkövetett rongálás tényállásszerű, ha az elkövető az elkövetési tárgy, így bármely köz- vagy magántulajdonban lévő idegen vagyontárgy – azaz pénzben kifejezhető értékű ingó vagy ingatlan dolog – felületén, a tulajdonos vagy vagyonkezelésre jogosult engedélye nélkül hoz létre változtatást, így például jelet, ábrát vagy feliratot helyez el [Btk. 371. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont ba) alpont]. Rögzítette azt is, hogy a falfirka elhelyezése nem önálló elkövetési magatartás, hanem az elkövetés olyan módja, amelyet a törvény minősített esetként szabályoz, és amelynek a rongálás – egyébként a károkozás mértékéhez igazodó – minősítése kapcsán tulajdonít jelentőséget. A falfirka esetében közömbös a vagyontárgyra felvitt ábrázolás tartalma, mibenléte, célja, önmagában a vagyontárgy felületén való elhelyezés ténye képez minősített esetet. A firkálással, felfestéssel (lefestés), szennyezéssel (leöntés) elkövetett felületmegváltoztatás, a vagyontárgy állapotának megváltoztatása is állagsérelem, így a dologrongálás fogalma alá tartozik, mert megváltoztatja az eredeti felület megjelenését, és az eredeti állapot helyreállítása csak anyagi ráfordítás árán lehetséges. Ebben az esetben az eredeti állapot helyreállításának költsége a rongálással okozott kár [Btk. 371. § (1) bekezdés, (7) bekezdés, 459. § (1) bekezdés 16. pont.].

5/2022. Jogegységi határozat (Jpe.IV.60.024/2022/12. szám)

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Kúria K.VII. tanácsa által kezdeményezett jogegységi eljárásban a „helyben lakó” fogalmának értelmezése és tényének igazolása tárgyában jogegységi határozatban mondta ki, hogy a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 5. § 9. pontja szerinti „helyben lakó” fogalmának lényege az adott lakóhelyen való életvitelszerű tartózkodás, amelyet a

vételi ajánlatot elfogadó nyilatkozathoz csatolt okirattal kell igazolni. A lakcímet igazoló hatósági igazolás (lakcímkártya) önmagában nem igazolja a helyben lakás tényét. Ez a törvényi feltétel – egyebek között – a jegyző által kiállított hatósági bizonyítvánnyal igazolható hitelt érdemlően. Az igazolás adatával szemben – a közigazgatási vagy polgári perben – ellenbizonyításnak van helye, amelynek során a bíróság bármely alkalmas bizonyítási eszközt figyelembe vehet. Ugyanezen jogegységi határozat rögzítette, hogy a Kúria K.VII. ítélkező tanácsa a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Kfv.37.320/2016/4., Kfv.37.041/2019/7. és Kfv.III.387/2021/6. számú határozatoktól eltérhet.

6/2022. Jogegységi határozat (Jpe.III.60.027/2022/15. szám)

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa – a Kúria Polgári Kollégiumának kúriai bíró tagjaival kiegészülve – a Kúria Polgári Kollégiuma kollégiumvezetőjének előzetes döntéshozatali indítványa alapján az anyagi jogerőhatás érvényesülése tárgyában jogegységi határozatot hozott arról, hogy ha a fél az anyagi jogból eredő követelésének csak egy részét érvényesíti, az ítélet jogereje nem terjed ki a nem érvényesített követelésrészre. Rögzítette továbbá, hogy a még nem érvényesített követelésrészre újonnan megindított perben vizsgálhatók a keresettel érvényesített jog érdemben el nem bírált anyagi jogi feltételei.

2.2. A korábban indult ügyeket elbíráló szakági jogegységi tanácsok tevékenysége

A jogegységi panasz – mint az ítélet kockázatát viselő felek által kezdeményezhető, az ő részvételükkel zajló kivételes eljárás – 2020. évi bevezetése a jogegységi határozatok iránti igény látványos növekedését eredményezte. Ennek világos oka volt: minden kúriai határozat egyúttal a jogegységet is szolgálja; a Kúria e kiemelt szerepe és tekintélye pedig megköveteli, hogy az esetleges jogegységi panasz „bevárása” nélkül, maga gondoskodjon ítélkezési gyakorlatának egyöntetűségéről, ennek eszköze pedig a jogegységi eljárás indítványozása és szükség esetén jogegységi határozat hozatala.

A Bszi. módosítása folytán a jogegységi eljárás lefolytatása 2022. január 1-jével a Jogegységi Panasz Tanács hatáskörébe került át, de a 2021. december 31-jéig megindított eljárásokat még a korábbi szabályozás szerinti, héttagú jogegységi tanácsoknak kellett elbírálniuk, így 2022. elején ezek a tanácsok még működtek.

2.2.1. Közigazgatási jogegységi tanács

A Közigazgatási Kollégium a jogegység követelményének biztosítása érdekében 2022. évben a Polgári Kollégiummal egy közös, ezenkívül két önálló jogegységi határozatot hozott.

1/2022. számú KJE határozat a mulasztási per megindításának előfeltételéről

A Kúria előtt folyamatban levő eljárásban az eljáró tanács indítványozta jogegységi eljárás lefolytatását, mivel el kívánt térni a Kúria közzétett határozataitól. Álláspontja szerint ugyanis a mulasztási per megindításának nem feltétele, hogy a fél felügyeleti eljárást kezdeményezzen, vagy „bármilyen módon”, „bármilyen formában” a felügyeleti szerv tudomására hozza a közigazgatási szerv közigazgatási cselekmény megvalósítására vonatkozó mulasztását. A Kúria e jogegységi határozatában kimondta, hogy a Kp. 128. § (2) bekezdésében és a (3) bekezdés e) pontjában megjelölt mulasztás orvoslását célzó eljárást kifejezetten biztosító jogszabályi rendelkezés hiányában a mulasztási per megindításának nem előfeltétele, hogy az ügyfél az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény 15. § (2) bekezdése és 113. § (2) bekezdés b) pontja alapján felügyeleti eljárást kezdeményezzen vagy a felügyeleti szervhez forduljon. A felügyeleti eljárás kezdeményezése vagy a felügyeleti szervhez fordulás hiánya miatt a keresetlevél a Kp. 48. § (1) bekezdés e) pontja alapján nem utasítható vissza.

[A határozat teljes szövege elérhető.](#)

2/2022. KJE határozat az Uniós Vámkódex szerinti vámengedésről

A Kúria előtt folyamatban levő eljárásban az eljáró tanács terjesztett elő jogegységi indítványt, mert el kívánt térni a Kúria közzétett határozatától, és pedig azzal a tartalommal, hogy egyrészt a vámengedési eljárásban a vámengedés iránti kérelem elbírálásakor a vámhatóság hibájának észlelhetőségét nem a mulasztó adózó egyedi tudattartalmához, hanem az érintett piaci szereplők általános tapasztalatához kell mérni, másrészt a bizalomvédelem elve alapján a hiba észlelhetőségét nem lehet azon az alapon kizárni, hogy az adózó maga is tévedésben volt a vámáru-nyilatkozat előterjesztésekor. A jogegységi határozat szerint az Uniós Vámkódex létrehozásáról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2013. október 9-i 952/2013/EU rendelet 119. cikke szerinti vámengedési eljárásban a bizalomvédelem elvének megfelelően a vámhatóság hibája miatt a vám akkor engedhető el, ha a jóhiszemű ügyfél a hasonló szakmai tapasztalattal rendelkező kereskedőktől elvárható gondossággal a

vámhatóság hibáját – annak jellegére figyelemmel – nem észlelhette. A hiba észlelhetőségét nem lehet azon az alapon kizárni, hogy az ügyfél maga is tévedésben volt. A Kúria Közigazgatási Jogegységi Tanácsa megállapította, hogy a Kúria ítélkező tanácsa a Kfv.35.131/2021/6. számú közzétett határozattól eltérhet.

[A határozat teljes szövege elérhető.](#)

2.2.2. Polgári-gazdasági-munkaügyi jogegységi tanács

A héttagú polgári-gazdasági-munkaügyi szakágú jogegységi tanács 2 jogegységi határozatot hozott:

1/2022. PJE határozat az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett zálogjogból eredő követelésnek a zálogtárgy új tulajdonosával szembeni érvényesítéséről

A Fővárosi Ítéltábla elnöke indítványozta az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett zálogjogból eredő követelésnek a zálogtárgy új tulajdonosával szembeni érvényesíthetősége tárgyában a jogegységi eljárás lefolytatását. A Kúria e jogegységi határozatában kimondta, hogy a zálogjogosultnak, az ingatlant terhelő – ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett – jelzálogjoga alapján, a keresete folytán a korábbi zálogkötelezettet a követelés zálogtárgyból való kielégítésének tűrésére kötelező jogerős ítéletre, illetve a végrehajtási záradékolásra alkalmas közjegyzői okiratra tekintettel – a végrehajtható okirat kiállítását megelőzően vagy azt követően – a zálogtárgy új tulajdonosával szemben a követelés zálogtárgyból való kielégítése érdekében nem kell új pert indítania, hanem a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 39. § (1) bekezdése szerint ez esetben a jogutódlás megállapításának van helye. Rögzítette azt is, hogy az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett zálogjogból eredő követelésnek a zálogtárgy új tulajdonosával szembeni érvényesíthetősége tárgyában a Kúria peres eljárásokban kifejtett jogértelmezése a Pp. háttérjogszabályi jellegére, valamint a Bszi. minden bíróságra kötelező előírásaira tekintettel – speciális rendelkezés hiányában – a nemperes eljárásokban is irányadó.

[A határozat teljes szövege elérhető.](#)

2/2022. PJE határozat a bérleti jogviszonynak a bérbeadó vagyonkezelő által felmondással történt megszűnését követően a felmondás érvényességének, jogellenességének tárgyában

A Kúria előtt folyamatban levő felülvizsgálati eljárásban az eljáró tanács indítványozta jogegységi eljárás lefolytatását, mert el kívánt térni a Kúria másik tanácsa által hozott

határozatban foglaltaktól. Az eljáró tanács annak az elvi jelentőségű kérdésnek a megválaszolását kérte a Kúria Jogegységi Tanácsától, hogy a bérelt ingatlan, lakás, nem lakás céljára szolgáló helyiség kiürítése iránt a tulajdonos által indított perben az alperes a kereset elutasítását célzó ellenkérelmében védekezhet-e a felmondás jogellenességével, érvénytelenségével abban az esetben, ha bérbeadóként a tulajdonos perben nem álló vagyonkezelő szerve kötötte a bérleti szerződést és gyakorolta a felmondás jogát.

A 2/2022. Polgári jogegységi határozat szerint a helyi önkormányzat által a tulajdonában álló ingatlan kiürítése iránt a jogalap nélküli birtoklás szabályai szerint indított perben az alperesnek azt a hivatkozását, hogy az ingatlanra vele kötött bérleti szerződés felmondása érvénytelen vagy jogellenes, és ebből következően birtoklásának a bérleti szerződés szerint fennálló jogcíme van, érdemben kell elbírálni abban az esetben is, ha az alperessel a bérleti szerződést nem a tulajdonos önkormányzat, hanem a perben nem álló vagyonkezelő kötötte bérbeadóként, és mondta fel később.

[A határozat teljes szövege elérhető.](#)

További 2 ügyben kollégiumközi, összevont héttagú jogegységi tanács döntött.

2.2.3. Kollégiumközi jogegységi tanácsok

1/2022. BPJE határozat a lefoglalással összefüggő közjogi-magánjogi igény érvényesítéséről

A Kúria összevont Büntető és Polgári-Gazdasági-Munkaügyi Jogegységi Tanácsa a legfőbb ügyész indítványa alapján lefolytatott jogegységi eljárásban a lefoglalással összefüggő közjogi-magánjogi igény érvényesítése tárgyában jogegységi határozatot hozott arról, hogy a lefoglalás és a büntetőeljárás során lefoglalt dolgok kezelésének, nyilvántartásának, előzetes értékesítésének és megsemmisítésének szabályairól, valamint az elkobzás végrehajtásáról szóló 11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet 89. § (1) és (2) bekezdésében szabályozott kamatfizetési igény kizárólag a büntetőeljárásban érvényesíthető. Amennyiben az érintett szerint a büntetőeljárásban – a lefoglalással összefüggésben – jogellenesen jártak el vele szemben, a polgári ügyben emiatt érvényesített igény – a kamatigényt is ideértve – jogalapja a közhatalom gyakorlásával (államigazgatási jogkörben) okozott kár.

A lefoglalás és a büntetőeljárás során lefoglalt dolgok kezelésének, nyilvántartásának, előzetes értékesítésének és megsemmisítésének szabályairól, valamint az elkobzás

végrehajtásáról szóló 11/2003. (V. 8.) IM-BM-PM együttes rendelet 89. §-a alkalmazásában lefoglalásnak minősül a büntetőeljárásról szóló törvényben meghatározott lefoglalás és minden olyan vagyon elleni kényszerintézkedés, amelynek végrehajtására a büntetőeljárásról szóló törvény kifejezett rendelkezése értelmében a lefoglalás szabályait kell alkalmazni.

[A határozat teljes szövege elérhető.](#)

1/2022. KPJE határozat a közterület-használati jogviszony közjogi vagy magánjogi jellegének megítéléséről és az ilyen tárgyú perben eljáró bíróság meghatározásáról

A Kúria Közigazgatási Kollégiumának és Polgári Kollégiumának kollégiumvezetői jogegységi eljárás lefolytatását indítványozták azokban a kérdésekben, hogy a közterület-használati jogviszony közjogi (közigazgatási), vagy magánjogi (polgári jogi) jellegű-e, ehhez képest az ilyen tárgyú ügyekre a polgári perekben, vagy a közigazgatási ügyekben eljáró bíróságnak van-e hatásköre. A Kúria e jogegységi határozatában döntött arról, hogy a közterület-használati jogviszony közjogi jogviszony, mely jogviszonnal kapcsolatos jogvita elbírálása a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság hatáskörébe tartozik.

[A határozat teljes szövege elérhető.](#)

E határozatok meghozatalával lezárult egy korszak, amelyben a jogegységi eljárásokat kis létszámú, ad hoc felállított, többségében egy adott szakághoz kötődő jogegységi tanácsok hozták meg.

2.3. A Kúria kollégiumi véleményei

A Bszi. 27. § (1) bekezdése szerint a Kúria kollégiuma az egységes ítélezési gyakorlat biztosítása érdekében figyelemmel kíséri a bíróságok gyakorlatát, és véleményt nyilvánít a vitás jogalkalmazási kérdésekben. A jogegységi panasz intézménye folytán a kollégiumi vélemények – mint nem kötelező erejű jogegységi eszközök – iránti igény megváltozott. A felek indítványára, a részvételükkel folyó jogegységi panasz eljárás célja a támadott kúriai határozatnak a panaszban hivatkozott, korábban közzétett kúriai határozattól jogkérdésben való eltérésének, adott esetben az eltérés indokoltságának vizsgálata. E kérdés vizsgálatának másik lehetséges útja az eljáró kúriai tanács által kezdeményezett jogegységi eljárás, amellyel a közzétett határozattól eltérni kívánó tanács lényegében maga kezdeményezi az eltérés indokoltságának

vizsgálatát, ezáltal megelőzve az esetlegesen divergáló kúriai gyakorlat kialakulását. Mindezekből következően a jogegységi panasz bevezetése óta a Kúria jogegységi határozatai iránti igény láthatóan megnőtt, ezzel szemben a kollégiumi vélemények iránti igény csökkent. A korábbi kollégiumi vélemények egyes megállapításai pedig ítélkező tanácsok határozataiba emelve nyertek kötelező erőt.

2.3.1. Büntető Kollégium

A Kúria Büntető Kollégiuma 2022-ben kollégiumi véleményt nem alkotott, ehelyett részletesen áttekintette az összes korábban hozott kollégiumi véleményt annak érdekében, hogy 2023-ban arról tudjon határozni, hogy mely véleményeket szükséges az időközben bekövetkezett jogszabályi változásokra figyelemmel módosítani, illetve melyeket nem indokolt a továbbiakban fenntartani.

2.3.2. Közigazgatási Kollégium

2022. évben az egységes jogalkalmazás biztosítása érdekében a Közigazgatási Kollégium két kollégiumi véleményt fogadott el.

- 1/2022. (VI. 08.) KK vélemény a megelőző eljárás fogalmáról a közszolgálati jogviszonyokban.
- 2/2022. (X. 11.) KK vélemény a választói névjegyzékkel kapcsolatos jogorvoslat eljárási szabályairól.

2.3.3. Polgári Kollégium

A Polgári Kollégium 2022-ben két kollégiumi véleményt fogadott el, az egyiket a Közigazgatási Kollégiummal közösen.

- 1/2022. (V. 30.) PK vélemény a házastársi közös vagyon megosztásának egyes kérdéseiről.
- 1/2022. (IX. 20.) KK-PK kollégiumi vélemény a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény 33/A. § (9) bekezdése szerinti biztosíték nyújtására vonatkozó végzés végrehajtás szempontjából történő minősítéséről.

2.4. Kollégiumi ülések és szakmai tanácskozások

2.4.1. Büntető Kollégium

A Kúria Büntető Kollégiuma 2022-ben összesen hét alkalommal tartott kollégiumi ülést. Ezek témája egyrészt a törvény által kötelezően előírt feladatok teljesítése volt,

úgy mint a kollégium ügyrendjének és éves munkatervének elfogadása, pályázatok véleményezése, valamint az ügyelosztási rend változásának megszavazása.

A tanácselnöki értekezleteken kívül a Kúria Büntető Kollégiuma Kúriai Szakmai Napok címen tartott szakmai tanácskozást, amelynek programja mind az elsőfokú, mind pedig a fellebbviteli büntető ítélezést érintő tárgyköröket felölelt. Az elsőfokú ítélezést illetően elsősorban eljárásjogi kérdésekről (a vád törvényességének vizsgálata, kényszerintézkedések elrendelése, előkészítő üléssel kapcsolatos kérdések) tanácskoztak a résztvevők. A fellebbviteli ítékezés terén a büntető anyagi joggal kapcsolatos kérdések élveztek elsőbbséget, így különösen a felülbírálat terjedelme a módosított másodfokú eljárásban, nemzetközi vonatkozású ügyekkel kapcsolatos kitekintés (embercsempészet), továbbá a költségvetési csalás bűncselekményének megítélése és annak változásai a gyakorlatban. A kollégiumvezető, a kollégium jegyzője és a rangidős tanácselnök részt vettek a Büntető Kollégiumvezetők Országos Értekezletén. Az egységes judikatúra kialakításának legfontosabb kérdéseit ezek mellett 2022-ben is a tanácselnöki értekezletek határozták és tárgyalták meg.

2022-ben a Kollégium összesen 13 tanácselnöki értekezletet tartott. Ezeken – az előzőekben leírtakon túlmenően – megvitatták a kollégium napi ügyeit, az aktuálisan felmerült szakmai kérdéseket, valamint a kollégiumvezető tájékoztatást adott a Kúriát érintő általános kérdésekről.

Két esetben úgynevezett kibővített tanácselnöki értekezlet megtartása mutatkozott szükségesnek, amelyeken a kollégium kúriai bírái tárgyalták meg a kollégiumi vélemények átdolgozásának egyes kérdéseit.

2022-ben a Kúria Büntető Kollégium kollégiumvezetője, illetve bírái 9 ítélőtáblai és 21 törvényszéki kollégiumi ülésen vettek részt. Ezek tárgyát elsősorban szakmai megbeszélések, így a felmerült jogértelmezési problémák, valamint a jogszabály-módosítások értelmezésére képezték.

A korábbi gyakorlatnak megfelelően a Büntető Kollégium bírói csak akkor vettek részt az ítélőtáblák és törvényszékek büntető kollégiumainak tanácskozásain, ha azok tárgya szakmai kérdések megvitatása (is) volt.

A Kúria kollégiumvezetője és két bírása 2022. március 24-25. napján részt vett a Debreceni Törvényszék Büntető Kollégiumának kihelyezett büntetés-végrehajtási szakmai napján.

A kollégiumvezető és egy tanácselnök 2022. május 26. napján a Kaposvári Törvényszék Büntető Kollégiumának kibővített ülésén vett részt Fonyódon.

2022. november 30. napján a kollégiumvezető és a kollégium jegyzője a Szegedi Ítéltábla kibővített kollégiumi ülésén vett részt.

2.4.2. Közigazgatási Kollégium

A Közigazgatási Kollégium 2022. évben összesen hat kollégiumi ülést és hat tanácselnöki értekezletet tartott, jellemzően Skype értekezlet formájában. Szakmai tanácskozásokra az Országos Közigazgatási Kollégiumvezetői Tanácskozás, valamint a Kúriai Szakmai Napok adtak alkalmat közigazgatási ügyszakban.

A Kúria Közigazgatási Kollégiuma 2022-ben összesen hat alkalommal tartott kollégiumi ülést. Ezek témája – kiemelve a legfontosabbakat - egyrészt a törvény által kötelezően előírt feladatok teljesítése volt, úgymint a kollégium ügyrendjének az elfogadása, az ügyelosztási rend változásának megszavazása, a kollégiumi vélemények tervezetének az elfogadása, másrészt a választási bíráskodással kapcsolatos szakmai kérdések megvitatása.

A Balatonszemesei Képzési Központban 2022. június 20-21. között rendezték meg az Országos Közigazgatási Kollégiumvezetői Tanácskozást. A tanácskozás szakmai programja a következő volt: a korlátozott precedensrendszer érvényesülése a gyakorlatban; a Kp. 15. § (4) bekezdése és a Kp. XX. fejezete szerinti ügyek gyakorlata; az aktuális igazgatási kérdések; a pénzügyi ítélezés legújabb kérdései; a közigazgatási anyagi jog bírói alkalmazásában felmerülő egyes problémák; a jogsérelem orvoslása a közigazgatási eljárásban; a tanácsban történő eljárás [Kp. 8. § (2)-(4) bekezdések]; az elektronikus ügyintézés a közigazgatási perekben; a fellebbezési ügyek a Fővárosi Ítéltábla gyakorlatában; a bírói munka értékelésének egyes kérdései; a szakértői bizonyítás egyes kérdései, különös tekintettel a társadalombiztosítási ügyekre; a közzolgálati jogviták, mint közigazgatási perek; a választási névjegyzékkel összefüggő jogviták; a földforgalmi ügyek újabb jogalkalmazási problémái.

2022. december 1-jén és 2-án a Kúriai Szakmai Napok keretében a közigazgatási ügyszak bírái online képzésen (Microsoft Teams Webinárium) vettek részt, amely a következő témaköröket ölelte fel: az igazságszolgáltatás aktuális kérdései; a közigazgatási bíráskodás és a korlátozott precedensrendszer; a pénzügyi ítélezés újabb tendenciái; a földforgalmi ügyek kúriai gyakorlata; az építési tevékenységgel

összefüggő közigazgatási jogviták; a közszolgálati jogviták, mint közigazgatási perek; a Kp. XX. fejezete szerinti ügyek gyakorlata, valamint a Kp. 15. § (4) bekezdése szerinti ügyek tapasztalatai.

A Közigazgatási Kollégium képviselője útján 2022-ben is minden esetben részt vett a törvényszékek és a Fővárosi Ítéltábla közigazgatási kollégiumainak ülésein. A kijelölt képviselő kúriai bíró mellett a kollégiumvezető, valamint a kollégiumvezető-helyettesek is rendszeres résztvevői a kollégiumi üléseknek. 2022-ben a kollégiumvezető személyesen vett részt a Fővárosi Törvényszék, a Fővárosi Ítéltábla, valamint a Pécsi Törvényszék és a Szegedi Törvényszék Közigazgatási Kollégiumának ülésén. A kollégiumvezető-helyettesek személyesen vettek részt a Pécsi és a Miskolci Törvényszék kollégiumi ülésein. A Közigazgatási Kollégium, valamint az alsóbb fokú bíróságok közigazgatási kollégiumai között intenzív szakmai kapcsolat áll fenn, amely hozzásegíti a Kúriát az ítélezési gyakorlat figyelemmel kíséréséhez és a jogegységi feladatok időszerű teljesítéséhez.

2.4.3. Polgári Kollégium

2022. évben a Polgári Kollégium – a csak személyi kérdéseket (pályázatok véleményezése, kitüntetési javaslatok megtétele, ügyelosztási rend véleményezése, ügyrend elfogadása) érintő üléseken felül – öt alkalommal tartott szakmai kollégiumi ülést. A Kúria Polgári Kollégiuma 2022. január 26-ai ülésén megvitatta és elfogadta „Az atipikus foglalkoztatási formák bírói gyakorlata” vizsgálati tárgykörre felállított joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményét, továbbá megállapította a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatására vonatkozó új szabályokat; a 2022. március 23-ai ülésen megvitatta és elfogadta „A gyógyulási (túlélési) esély csökkentésével (elvesztésével) kapcsolatos ítélezési gyakorlat vizsgálata” vizsgálati tárgykörre felállított joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményét; a 2022. május 30-ai ülésen megvitatta és elfogadta az 1/2022 (V. 30.) PK véleményét; a 2022. július 4-ei ülésen megvitatta és elfogadta „A nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVIII. törvény bírói gyakorlata” vizsgálati tárgykörben létrehozott joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményét; a 2022. szeptember 20-ai – a Közigazgatási Kollégiummal közös – ülésen megalkotta az 1/2022. (IX. 20.) KK-PK véleményét.

A Kúria Polgári Kollégiumának Munkaügyi Részkollégiuma két részkollégiumi ülést tartott. A 2022. június 15-ei részkollégiumi ülés az elmaradt munkabér iránti kereset másodfokú eljárásban történő felemelésével, a Kúrián már elbírált, a veszélyhelyzettel

összefüggő kérdéseket felvető ügyekkel és a munkajogi szabályokat érintő közigazgatási határozatokkal, a 2022. november 9-ei rész kollégiumi ülés a Kúria 1/2022. számú Jogegységi Határozatával, az Mt. 233. § (1) bekezdés b) pontjának értelmezésével és az újabb munkajogi szabályokat érintő közigazgatási határozatokkal foglalkozott.

A Kúria Polgári Kollégiumának Gazdasági Rész kollégiuma 2022. november 30-án az ítéltáblai bírákkal kibővített rész kollégiumi ülést tartott, amelyen a felszámolási eljárást és az ahhoz kapcsoló kifogásolási eljárást érintő jogértelmezési kérdéseket, valamint a szakszervezeti szövetség vezető tisztségviselőjével kapcsolatos kérdést vitatott meg.

A Kúria az OBH közreműködésével hagyományteremtő jelleggel rendezte meg 2022. május 4. és 5-én az I. Országos Polgári, Gazdasági és Munkaügyi Kollégiumvezetői Tanácskozást. Az ülésen részt vettek a Kúria, az ítéltáblák és a törvényszékek polgári, gazdasági és munkaügyi kollégiumvezetői. Számos aktuális igazgatási és szakmai kérdést vitattak meg.

A korábbi évekhez hasonlóan a Polgári Kollégium 2022. évben is szoros kapcsolatot tartott fenn az ítéltáblák és a törvényszékek civilisztikai kollégiumaival és azok vezetőivel. A Polgári Kollégium 16 esetben írásbeli észrevétel megküldésével, 27 esetben pedig személyes részvétellel (sok esetben online módon bekapcsolódva) segítette az alsóbb fokú bíróságok kollégiumi üléseit. Az ítéltáblák kollégiumi ülésein a kollégiumvezető és helyetteseik rendszerint személyesen vettek részt, míg a törvényszékek kollégiumi ülésein személyesen vagy írásban fejtették ki észrevételeiket a megküldött vitaanyagokkal kapcsolatban. A Polgári Kollégium a Munkaügyi Rész kollégium képviselője, mint területi felelős útján vett részt az ítéltáblák – esetenként a törvényszékek – munkaügyi kollégiumainak ülésein, ezzel is elősegítve a munkaügyi ítélkezés egységét.

2.5. A joggyakorlat-elemző csoportok tevékenysége

A Kúria a korlátozott precedensrendszerre épülő jogegységet elsősorban a felülvizsgálati és egyéb jogorvoslati, másodsorban a jogegységi és jogegységi panasz eljáráásokban hozott határozatai útján biztosítja. Ez az elvárás szükségessé tette a joggyakorlat-elemzés szerepének, jelentőségének átgondolását. A joggyakorlat-elemzés időigényes tevékenység, ezért a Kúria jelenlegi leterheltsége

mellett nagyszámú joggyakorlat-elemző csoport egyidejű működésére nincs lehetőség.

Átgondolást igényelt az elemzések eredményének – az úgynevezett összefoglaló véleménynek – hasznosítása is. Egyrészt jobban összhangban van a vonatkozó törvényi előírásokkal az összefoglaló vélemény – a tárgykör szerint érintett Kollégium által megtárgyalt – rövid, összegző megállapításainak közzététele a teljes vélemény helyett (ez utóbbi a bíróságok központi intranetes oldalára kell, hogy felkerüljön), másrészt a korlátozott precedensrendszerben a joggyakorlat-elemzés célja kizárólag valós elemzési következtetések levonása lehet. Az elemző csoport feladata tehát az adott jogkérdésben fennálló ítélkezési gyakorlat(ok) bemutatása, esetleg a meghatározó ítélkezési gyakorlat megjelölése; nem feladata ugyanakkor az elemzés tárgyát képező jogszabályok értelmezése, fiktív jogértelmezési megoldások kidolgozása.

2.5.1. Az Alaptörvény 28. cikkének alkalmazása a gyakorlatban

A joggyakorlat-elemző csoport tevékenysége a Büntető-, a Polgári- és a Közigazgatási Kollégium munkáját egyaránt átfogta, az ítélkezés valamennyi (polgári, gazdasági, munkaügyi, pénzügyi-közigazgatási, általános közigazgatási, büntető) szakterületére kiterjedő egységes kép bemutatása céljából. A 2021-ben felállított joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményét a Kúria Büntető-, Polgári-, és Közigazgatási Kollégiumainak Együttes Ülése 2022. június 27. napján fogadta el. A 28. cikk az alkalmazandó jogszabályok Alaptörvénnyel összhangban történő értelmezésének kötelezettségét írja elő a bíróságok számára. A joggyakorlat-elemző csoport mindösszesen 1068, 2016 és 2021 között meghozott bírósági határozatot (867 kúriai és 201 egyéb döntést) vizsgálat alá vonva elemezte az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését a bírósági gyakorlatban.

Megállapítása szerint a vizsgálat által átfogott öt évben az Alaptörvény 28. cikkére hivatkozás évről évre növekedő tendenciát mutat. A hetedik módosítás által alapvetően a törvényekhez tartozó indokolás figyelembevételének alaptörvényi előírása (lehetősége) – amely kiegészítette a 28. cikket – mozdította elő a hivatkozásokat és eredményezett 2019-ben megugró számot.

A szakági bontást tekintve a közigazgatási ügyszakban történt a legtöbb hivatkozás az értelmezési klauzulára. Más területeken akkor markánsabb az Alaptörvény 28.

cikkének jelenléte, ha az adott ügynek közjogi vetülete van, vagy a probléma a közjog és a magánjog határán mozog.

A joggyakorlat-elemző csoport megállapítása szerint a bíróságok összességében több esetben hívták fel hivatalból az értelmezési klauzulát, mint amennyi esetben a felek hivatkoztak rá, azonban szakáganként igen eltérő a kép. Megállapítást nyert továbbá a vizsgált gyakorlat alapján, hogy ha a kereseti, fellebbezési, felülvizsgálati kérelem az Alaptörvény 28. cikkét érdemben hívja fel, illetve, ha a beadvány a jogszabály értelmezését kifejezetten az Alaptörvény 28. cikke alapján tárja a bíróság elé és e szerint kéri figyelembe venni, akkor arra a bíróságnak a döntése indokolásában reagálni kell.

A kúriai döntések vizsgálata arra is kiterjedt, hogy segítette-e valamelyik fél pernyertességét az Alaptörvény 28. cikkének felhívása. A vizsgált összes döntés tekintetében 36.45%-ban az Alaptörvény 28. cikke érdemben kihatott az ügy kimenetelére, míg 63.55%-ban nem. Az összesített adatok szerint azokban az ügyekben, amelyekben felhívásra került, majdnem az ügyek 1/5-ében kifejezetten az Alaptörvény 28. cikke alapján változott meg a joggyakorlat.

A Kúria különböző kollégiumainak munkájában az Alaptörvény 28. cikke nem azonos módon van jelen. A Közigazgatási Kollégiumban fordult elő szám szerint a legtöbbször az Alaptörvény 28. cikkének megjelenése az ítéletekben, ugyanakkor ezt nem követi párhuzamosan az ügyek érdemére való kihatása.

[Az összefoglaló vélemény kivonatos szövege elérhető.](#)

2.5.2. Az emberkereskedelem értelmezésével kapcsolatos bírói gyakorlat

A joggyakorlat-elemző csoport által készített összefoglaló véleményt a kollégium 2022. március 30. napján fogadta el.

A joggyakorlat-elemzés részint a dogmatikai megalapozottság szempontjából vizsgálta a bűncselekmény törvényi tényállását és észlelte annak időközbeni megváltozását, valamint részletesen feltárta a kialakult gyakorlatot. Kimunkálta a továbbra is alkalmazható megoldásokat és értelmezte az elhatárolási kérdéseket, valamint elhatárolta a törvényi egységet a halmazattól. Emellett indokolt, okszerű indítványokat fogalmazott meg a jogalkotás irányába.

Az összefoglaló elemzés megállapította, hogy a törvényi tényállás 2020. július 1-i módosítását követően a bírói gyakorlat újragondolást igényel és feltehetően változáson fog átmenni. Az emberkereskedelem bűncselekménye olyan törvényi

tényállás, amely mögött az egész világra kiterjedő társadalmi jelenség húzódik meg. Rámutatott arra, hogy mivel a bűncselekmény általában több sértett sérelmére valósul meg, mindig gondos vizsgálatot igényel, hogy az egyes sértettek tekintetében milyen minősítő körülmények valósultak meg és kizárólag azon cselekmények alkotnak törvényi egységet, amelyeknek büntetési tétele külön-külön nem haladja meg a törvényi egység büntetési tételét. A további magatartások rendbelisége változatlanul a sértettek számához igazodik

Megállapította a vizsgálat, hogy a toborzással megvalósuló cselekmény esetében nem az erőszak a jellemző, hanem az, hogy az emberkereskedő a sértett bizalmába férkőzzön, a jelentkezőt hitegesse. Megállapította, hogy a bűncselekmény elkövetéséhez jelentős segítséget nyújt a világháló a toborzásra vonatkozóan, amelyre még az is jellemző, hogy konkrétumot, tényszerűséget ritkán tartalmaz.

Az összefoglaló jelentés a jogalkotás irányába több problémát is jelzett, így például a több emberen elkövetés minősítő körülményként való szabályozása megszüntetésének megfontolását, valamint a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekményekkel találkozó elkövetés esetén a foglalkozástól eltiltás lehetőségének kiterjesztését az emberkereskedelem és a kényszermunka bűncselekményére abban az esetben, ha azt az elkövető 18. életévét be nem töltött személy sérelmére valósítja meg.

[Az összefoglaló vélemény kivonatos szövege elérhető.](#)

Folyamatban maradt „Az előkészítő ülés gyakorlata, különös tekintettel a beismerés feltételeire”, valamint „A korrupciós bűncselekmények ítélkezési gyakorlata” elnevezésű joggyakorlat-elemzés.

2.5.3. A közhiteles nyilvántartások közhitelessége

A közigazgatási ítélkezési tevékenység vizsgálata keretében „A közhiteles nyilvántartások közhitelessége” tárgykörben 2021-ben felállított joggyakorlat-elemző csoport a közhiteles nyilvántartásokkal kapcsolatos joggyakorlatot elemezte. Az összefoglaló véleményt a Kúria Közigazgatási Kollégiuma 2022. október 11. napján fogadta el.

A vizsgálat fő tárgyát a Kúria elmúlt öt évben jogerősen befejezett polgári és közigazgatási ügyekben hozott, vizsgálati tárgykör szerint releváns határozatai képezték. Emellett a joggyakorlat-elemző csoport a vizsgálatot kiterjesztette azokra az elmúlt öt éven belül kiadott releváns törvényszéki határozatokra is, amelyeket a Kúria

felülvizsgálati bíróságként nem bírált el. A joggyakorlat-elemző csoport a mindösszesen 231 közhiteles nyilvántartásból 36 nyilvántartással foglalkozott, ami az állami nyilvántartások 16%-át teszi ki és az ítélkezési gyakorlatban előforduló közhiteles nyilvántartások lényegében teljes körét átfogta. Az elemző csoport összesen 259 (kúriai és törvényszéki) határozat feldolgozását végezte el.

A joggyakorlat-elemző csoport megállapítása szerint az ítélkezési gyakorlat egységes abban, hogy a közhiteles nyilvántartásban szereplő, illetve a nyilvántartásba bejegyzett, közhitelesnek minősülő adatok – az ellenkező bizonyításáig – a valóságnak megfelelően, hitelesen tanúsítják a feltüntetett adatok, jogok, tények fennállását, változását. A közhiteles nyilvántartás adatainak helyességéhez törvényi vélelem fűződik, és a vélelem jellegéből adódóan azt valósnak és igaznak kell elfogadni.

Töretlen annak megítélése is, hogy a jogügyletekben, a hatósági eljárásokban, a polgári és a közigazgatási ítélkezés során a közhiteles nyilvántartás adatát figyelembe kell venni, azt tényként kell elfogadni, ez nem mérlegelési kérdés. Azonos az ítélkezés a tekintetben is, hogy az eljáró szerv (hatóság) tényállás tisztázási kötelezettsége nem terjed ki a bejegyzett adat helyességének hivatalbóli ellenőrzésére. Egységes annak megítélése is a joggyakorlatban, hogy a nyilvántartásban feltüntetett adatokkal szemben a bizonyítás azt terheli, aki az adatok helyességét, valósággal egyezőségét vitatja.

A joggyakorlat-elemző csoport véleménye szerint sem a polgári, sem a közigazgatási ügyszakban nincs szükség jogegységi eljárás lefolytatására az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében.

[Az összefoglaló vélemény kivonatos szövege elérhető.](#)

2.5.4. Az atipikus foglalkoztatási formák bírói gyakorlata

A joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleménye kiemeli, hogy a munkajogi szakirodalom az egy munkavállaló és egy munkáltató között, határozatlan időre, teljes munkaidőre, a munkáltató székhelyén, vagy telephelyén végzett feladatok ellátására létrejött munkaviszonyt tekinti tipikus munkaviszonynak; a fentiekől bármely elemében eltérő munkaviszony az ún. atipikus munkaviszony kategóriájába esik. A munkaerőpiac és a munkáltató foglalkoztatási igényei folyamatosan változnak, így egyre inkább teret nyertek a hagyományostól eltérő munkaszerződések. Az elmúlt időszakban kezdődött világjárvány pedig egyes ágazatokban általánossá tette a

távmunkavégzést, továbbá a „home office” keretében történő munkavégzést. Az atipikus munkaszerződések és az ezen szerződésekkel foglalkoztatott munkavállalók számának növekedése indokolta e jogterület munkajogi gyakorlatának átfogó elemzését és annak összefoglaló megjelenítését. A joggyakorlat-elemző csoport ennek fényében a következő vizsgálati tárgyköröket vizsgálta érdemben meg: részmunkaidős foglalkoztatás, a határozott időre létesített munkaviszonyok, a több munkáltató által létesített munkaviszony, a távmunkavégzés, a bedolgozói munkaviszony, valamint a munkaerő-kölcsönzés keretében történő foglalkoztatás. A vizsgálat tárgyát képezte továbbá a közfoglalkoztatás, az egyszerűsített foglalkoztatás és az alkalmi munkára irányuló munkaviszonyok, valamint azok a közigazgatási perek, amelyek tárgya az atipikus munkaszerződéssel foglalkoztatott munkavállalók ellenőrzése. A joggyakorlat-elemző csoport az atipikus foglalkoztatási formák bírói gyakorlata elemzésével összefüggésben az alábbi összegző megállapításokat tette:

I.1. Ha teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló részmunkaidőre kötött munkaszerződése, színlelt megállapodása semmis, azt a leplezett megállapodás alapján kell megítélni [Mt. 27. § (2) bekezdés]. A munkavégzés tényleges napi időtartamát a peres eljárásban a munkavállaló érdekében áll bizonyítani [Pp. 265.§ (1) bekezdés].

I.2. Ha a munkáltató a munkavállalót a részmunkaidőre kötött munkaszerződés ellenére teljes munkaidőben foglalkoztatta, a munkavállaló – tényállástól függően – nem csupán a teljes munkaidős foglalkoztatás megállapítását és elmaradt munkabére megfizetését kérheti, hanem vagylagosan lehetősége van arra is, hogy – választása szerint – az Mt. 107. §-a szerint rendkívüli munkaidőnek minősülő munkaórákra az Mt. 143. § (2) bekezdése szerint bérpótlékot igényeljen.

I.3. A munkáltató az Mt. 61. § (3) bekezdése alapján csak az általános teljes napi munkaidő felére vonatkozó munkavállalói ajánlat elfogadására köteles, egyéb esetekben a feleknek az Mt. 58. §-a szerint a munkaszerződés-módosításában meg kell állapodni.

II.1. A határozott idő „más alkalmas módon” történő kikötése nem bontó feltételnek, hanem időhatározásnak minősül. Az ilyen kikötésnek a felek akaratától függetlennek, bizonyosan bekövetkezőnek és kalkulálhatónak kell lennie.

II.2. A határozott idő kikötése érvénytelenségének megállapítása iránt a munkavállaló a munkaviszony fennállása alatt a Pp. 172. § (3) bekezdése szerinti megállapítási

keresettel élhet. A gyakorlatban ugyanakkor ilyen tartalmú keresetet a munkavállaló általában csak a munkaviszony megszűnését követően terjeszt elő, amelyben a határozott idő kikötésének érvénytelensége mellett a munkaviszony jogellenes megszüntetésének jogkövetkezményeit érvényesíti. A keresetlevelet ebben az esetben az Mt. 287. § (1) bekezdés b) pontja szerint 30 napon belül kell előterjeszteni, így az eljáró bíróságnak lehetősége van mindkét kereseti kérelem vizsgálatára.

II.3. Az Mt. a határozott idejű munkaviszony létesítéséhez nem kívánja meg a munkáltatói érdek fennállását, azonban annak meghosszabbítására, vagy a határozott idejű munkaviszony megszűnését követő hat hónapon belüli ismételt létesítésére az Mt. 192. § (4) bekezdése csak munkáltatói jogos érdek fennállása esetén ad lehetőséget. A megállapodás nem irányulhat a munkavállaló jogos érdekének csorbítására. Azt, hogy a határozott idejű munkaszerződés meghosszabbítása a munkáltató jogos érdeke a munkáltató, azt pedig, hogy a hosszabbítás a munkavállaló jogos érdekét csorbítja a munkavállaló érdekében áll bizonyítani.

II.4. Amennyiben a felek között megkötött munkaszerződés határozott időre vonatkozó kikötése az Mt. 192. § (4) bekezdése és a 27. § (1) és (3) bekezdése alapján érvénytelen, a felek közötti munkaviszony az Mt. 29.§ (3) bekezdése alapján határozatlan időre jött létre. Ha az érvénytelenül kikötött határozott idő lejártakor a munkáltató a munkavállalót nem foglalkoztatja tovább, jogellenesen jár el. A munkavállaló ilyen esetben a jogellenes munkaviszony megszüntetése esetén járó jogkövetkezmények iránt pert indíthat.

II.5. A rövidebb időre kötött határozott idejű munkaszerződés esetén sem kizárt a próbaidő kikötése, ugyanakkor, ha a munkaszerződés időtartama azonos a próbaidő tartamával, a próbaidő kikötése az általános magatartási követelményekbe ütközik.

II.6. A próbaidőt követően, a próbaidő célját szolgáló okból megkötött határozott idejű munkaviszony nem felel meg törvénynek, nem tekinthető az Mt. 192. § (4) bekezdése szerinti munkáltatói jogos érdeknek.

II.7. Az Mt. kötött írásbeli indokolással lehetővé teszi a munkavállaló számára, hogy a határozott idejű munkaviszonyát felmondással megszüntesse. Erre akkor van lehetőség, ha a munkaviszony fenntartását valamely ok lehetetlenné tenné, vagy körülményeire tekintettel mindez aránytalan sérelemmel járna. A törvény szerint megkövetelt ok nem utal a munkáltató kötelezettségszegésére, magatartására, így a felmondási jog lehetőség a munkavállaló számára, hogy pl. egészségi állapotára,

személyi vagy családi körülményeiben bekövetkezett változásra tekintettel határozott idő lejártát megelőzően megszüntesse a munkaviszonyát. A jogalkotó a munkavállaló felmondásához külön jogkövetkezményt nem fűz, ezért saját jognyilatkozatára alapítottnan a munkavállaló általában nem alapíthat igényt. A munkavállaló felmondásának azonnali hatályú felmondássá való átminősítésére pedig nincs jogszerű lehetőség.

II.8. A határozott idejű munkaviszonyban a munkáltató vitathatja a munkavállalói felmondás jogszerűségét és érvényesítheti igényét az Mt. 84. § (2) bekezdése alapján. Ebben az esetben az Mt. 64. § (2) bekezdése alapján a munkavállaló érdekében áll bizonyítani a közölt okok valóságát és okszerűségét, azt, hogy a felmondása szerinti ok olyan súlyú, amely a jogviszony fenntarthatatlanságát vagy ennek aránytalan elnehezülését eredményezi.

II.9. A „vis maior” helyzet [Mt. 66. § (8) bekezdés c) pont] önmagában nem, csak a munkáltató működésére és az adott munkavállaló munkaviszonyára gyakorolt hatásával együttesen adhat alapot a határozott időre kötött munkaviszony megszüntetésére.

III.1. Amennyiben a munkavállaló a kikölcsönzés során számára okozott kárért vagy személyiségi joga megsértéséért kizárólag a kölcsönvevő munkáltatóval szemben érvényesíti igényét, célszerűnek mutatkozik a kölcsönbeadó munkáltató perbevonása.

[Az összefoglaló vélemény kivonatos szövege elérhető.](#)

2.5.5. A gyógyulási (túlélési) esély csökkentésével (elvesztésével) kapcsolatos ítélkezési gyakorlat vizsgálata

A joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleménye kiemeli, hogy az egészségügyi szolgáltatók által okozott materiális és immateriális hátrányok miatt indított perek elbírálása során egyre gyakrabban szembesül a bírói gyakorlat a gyógyulási (túlélési) esély csökkenésének (elvesztésének) problémájával, amely mind anyagi jogi, mind eljárási jogi szempontból megnyugtató és széles körben elfogadható válaszokat sürget az igazságszolgáltatás részéről. A probléma felmerülése világjelenség, és bár – a francia ítélkezési gyakorlatban fellelhető legkorábbi előfordulásához képest – jó fél évszázados múltra tekint vissza, a mai napig vitatott a jogi megítélése mind a honi, mind a külföldi sajtóban, és egységesnek korántsem mondható a bírói gyakorlata. A probléma kezelésére Európa különböző országaiban többféle ítélkezési gyakorlatot

is találunk, és a magyar bírói gyakorlat is többször jelentősen változott e kérdés megítélésében az elmúlt 20 évben.

A csoport a vizsgálatot a 2016-2018. években jogerősen befejezett ügyekre korlátozta, függetlenül attól, hogy mikor kezdődtek. Az ügy kiválasztás szempontjának tekintette a gyógyulási (túlélési) esély csökkenésének (elvesztésének) ítéleti megállapítását akkor is, ha alacsony fokára tekintettel keresetet elutasító döntést hozott a bíróság. A törvényszékek és ítéltáblák által vizsgálatra megküldött határozatokat a csoport bírói tagjai a vizsgálati szempontok figyelembevételével összeállított vizsgálati adatlap alapján elemezték, majd az ügyvizsgálat eredményének főbb szempontok szerinti összesítése következett. A csoport célul tűzte ki a hazai szakirodalom feldolgozását, továbbá a külföldi ítélkezési gyakorlat és jogirodalom feltérképezését is, amely kielégítő spektrumban és alapossággal megtörtént.

A fentiek alapján kísérletet tett a joggyakorlat-elemző csoport a feltárt gyakorlatból levonható következtetések megfogalmazására, más országok gyakorlatával való összevetésére, továbbá – tekintettel arra, hogy a vizsgált ügyek elbírálása során már hatályon kívül helyezett anyagi és eljárási jogi jogszabályokat kellett alkalmaznia az eljáró bíróságoknak – a hatályos jogszabályi környezettel való összhangjának vizsgálatára is.

Általánosságban megállapítható volt, hogy a bíróságok túlnyomó többsége követi, illetve sok esetben – bizonyos félreértésekkel – követni igyekszik a Legfelsőbb Bíróság által kialakított, majd a Kúria által fenntartott gyakorlatot mind az esély jogi jelentőségét, mind az okozatosság vizsgálatát, annak a kártérítési felelősség terjedelmével való kapcsolatát, mind pedig a bizonyítási feladatok elosztását illetően. A vizsgálat alá vont ügyekben hozott ítéletek azonban ennek ellenére sem mutattak egységes gyakorlatot.

A joggyakorlat elemző csoport megállapításait összegezve a következőkre mutatott rá. Ugyan megfigyelhető az ítéleti indokolások egy részében bizonytalanság abban a kérdésben, hogy az esély csökkenése, elvétele esetén mely személyiségi jog megsértését állapítják meg a bíróságok, azonban az elemzett döntések és a következetes többségi bírósági gyakorlat alapján az a következtetés támogatandó, amely szerint a gyógyulási esély nem önálló személyiségi jog és nem vagyoni jog, azonban megsértése által a Ptk. alá tartozó személyi és vagyoni viszonyok keletkeznek. Az egészségügyi szolgáltató felelősségét csak olyan ellátási hiba

alapozhatja meg, amely alkalmas lehetett az igény alapjául szolgáló hátrány részbeni vagy egészben történő előidézésére. A nem elhanyagolható mértékű gyógyulási esély elvétele a felelősség alapja, amelyet a kimentés körében kell értékelni; a gyógyulásra való esély elvesztése teljes bizonyossággal nem mondható ki, ám amennyiben az egészségügyi szolgáltató az elvárható gondosságot nem tanúsította, csak akkor mentesülhet a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy az elvárható gondosság tanúsítása ellenére sem lehetett volna az egészségkárosodást, a halált elkerülni; ha tehát valószínűsíthető, hogy az időben történő felismerés és beavatkozás mellett értékelhető, „reális” esély lett volna a hátrányos következmények elkerülésére, akkor az egészségügyi szolgáltató kártérítési felelőssége megállapítható. A bírói gyakorlat következetes abban, hogy bármilyen minimális mértékű, kis valószínűségű, csak távoli összefüggések feltételezésével megfogalmazható esély nem alapozhatja meg a felelősséget. A reális gyógyulási esély bármilyen mértékű elvétele az esély százalékos mértékétől függetlenül a teljes kártérítési felelősséget alapozza meg, és ugyanez alkalmazandó a sérelemdíj megfizetésére is.

[Az összefoglaló vélemény kivonatos szövege elérhető.](#)

2.5.6. A nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVIII. törvény bírói gyakorlata

A joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló jelentésében rámutatott, hogy a megalkotott nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVIII. törvény, az Nmjtvt. számos újdonságot hozott. Több új jogintézményt teremtett és jelentősen megváltozott a szabályozás logikája. A joggyakorlat-elemző csoport ezért megvizsgálta az új törvény alkalmazásának irányait a joghatóság, az alkalmazandó jog, a külföldi határozatok elismerése és végrehajtása, a jogsegély-típusú együttműködési formák és az új Kódex által szabályozott eljárásjogi kérdések témakörében is. Fontos tisztán látni, hogy a nemzetközi egyezmények, az uniós jog és a nemzetközi magánjog többretegű szabályai közül milyen jogviszonyokban milyen szabály alkalmazására kerülhet sor. Ezért a joggyakorlat-elemzés ezeket a kérdéseket is érintette.

A joggyakorlat-elemzésben részt vettek bírák, választottbírák, nemzetközi ügyek intézésében jártas ügyvédek, a közjegyzői kamara és a végrehajtói kar képviselői, az Igazságügyi Minisztérium Nemzetközi Magánjogi Főosztályának munkatársai és a nemzetközi magánjog tudományának jeles hazai képviselői is. A joggyakorlat-elemző csoport munkáját segítették bírósági titkárok és a Kúria jogi ügyintézője is.

A joggyakorlat-elemző csoport a vizsgálati időintervallumot ügycsoportonként határozta meg. A jogerősen befejezett, bizonyítás és kézbesítés tárgykörében kigyűjtött ügyek esetén az időintervallum kezdetét 2018. január 1-jében jelölte meg. Tekintettel arra, hogy az Nmjtvr. bírói gyakorlata még nem kellően reprezentatív számban áll rendelkezésre, úgy határozott, hogy az Nmjtvr. hatálya alá tartozó ügyekben felmerült kérdéseket is vizsgálja, különösen azokat, amelyek az Nmjtvr. hatálya alatt is relevánsak. A csoport azokat az ügyeket is javasolta áttekinteni, amelyekben az Európai Jogi Szaktanácsadói Hálózat adott tanácsot nemzetközi magánjogi kérdésekben. A látens problémákat a bíróságok felé kiküldött, a jogi problémák körülírásához kidolgozott adatlapok és a kollégiumvezetőkhez továbbított megkeresések segítségével kívánta feltérképezni.

A joggyakorlat-elemző csoport olyan javaslatokat fogalmazott meg, amelyek a nemzetközi magánjog területén a joggyakorlat egységesítésére, jobbra tételére irányulnak. A joggyakorlat-elemzés célja volt továbbá a jogalkalmazói munkát segítő tudományos vizsgálat és iránymutatás, különösen az új jogintézmények esetén absztrakt jogértelmezés nyújtása. Ezen kívül hipotézis-elemzést és többfajta empirikus módszert is használva egyfajta „best-practice” útmutatót is kívánt adni. A joggyakorlat-elemző csoport célkitűzései között szerepelt a tágabb, történeti és jogirodalmi vizsgálat lefolytatása is, valamint egyes kérdésekben a nemzetközi összehasonlító, különösen a többretegű szabályok közötti eligazodás elősegítése.

[Az összefoglaló vélemény kivonatos szövege elérhető.](#)

3. A Kúria helyi önkormányzati rendeletek fölötti normakontroll tevékenysége a 2022-es évben

Magyarországon a közigazgatási normakontroll szinte egyidős a közigazgatási bíráskodással, amelynek elvi alapjait a közigazgatás és az igazságszolgáltatás elválasztását kimondó 1869. évi IV. törvénycikk teremtette meg. A törvény 19. §-a szerint a bíró a törvények, a törvény alapján keletkezett s kihirdetett rendeletek s a törvényerejű szokás szerint tartozik eljárni és ítélni, és míg a rendesen kihirdetett törvények érvényét nem vonhatja kétségbe, „de a rendeletek törvényessége felett egyes jogesetekben a bíró ítélt.” A XIX-XX. század fordulóján bekövetkezett jogfejlődés további mérföldköveként értékelhető a Közigazgatási Bíróság felállítása, amely az egyéni jogok közigazgatással szembeni védelme mellett szűk körben direkt

normakontroll-feladatot is ellátott: az önkormányzatok (törvényhatóságok) jogait sértő kormány- és minisztériumi rendeleteket, más közigazgatási döntéseket semmisíthetett meg. Ugyanakkor nem önkormányzati jogokat érintő ügyekben csupán a törvénnyel ellentétes rendelet mellőzésére volt lehetősége. Ma az önkormányzati jogok védelmét a bírói út (és bizonyos esetekben az alkotmányjogi panasz) biztosítja, a Kúria pedig 2012-től kezdődően sajátos hatáskörként az önkormányzati rendeletek magasabb szintű (de alaptörvényi szintet el nem érő) jogszabályoknak való megfelelését, illetve az önkormányzatok jogalkotási kötelezettségének teljesítését vizsgálják, azaz normatív aktusok intézményes, jogalkalmazói kontrollját végzi. Bár a szervezeti és hatásköri keretek az elmúlt egy évszázadban sokat változtak, a közigazgatási normakontroll a magyar alkotmányos hagyomány része; olyan örökség, amelyet a XXI. századi modern magyar jogállam sem nélkülözhet.

3.1. A Kúria Önkormányzati Tanácsának működése a számok tükrében

2022-ben a Kúriára önkormányzati normakontroll eljárás keretében 27 ügy érkezett, amelyek közül 11 bírói kezdeményezés, 16 pedig kormányhivatali kezdeményezés alapján indult. Az érkezett ügyek számában csökkenés figyelhető meg az elmúlt évekhez, különösen a tavalyi évhez képest (2018-ban 42, 2019-ben 39, 2020-ben 32, 2021-ben 55 ügy érkezett). Hasonlóan a 2021-es évhez, a kormányhivatali kezdeményezések száma volt magasabb (59% kormányhivatali és 41% bírói kezdeményezés), szemben a korábbi évekkel, amelyekben a bírói kezdeményezések száma volt kiugró (2018-ban 69 %, 2019-ben 67%, 2020-ban 63%; míg 2021-ben ez a trend megfordult és 67%-ra emelkedett a kormányhivatali indítványok aránya). Az Alapvető Jogok Biztosától – hasonlóan az előző két évhez – ebben az évben sem érkezett indítvány.

Az érkezett ügyek indítványozók szerinti megoszlását a 4. sz. mellékletben található diagram szemlélteti.

Az érkezett és befejezett ügyek számának alakulását 2012-2022 között a 4. sz. mellékletben található táblázat mutatja be.

Az érdemi döntések megoszlása a következő volt: 20 határozat megsemmisítő vagy törvényellenességet megállapító, 7 elutasító tartalmú; 2 esetben pedig részben törvényellenességet megállapító, részben elutasító tartalmú, további egy esetben részben törvényellenességet megállapító, részben az eljárást megszüntető. Eltérés a

korábbi évek gyakorlatához képest, hogy törvényen alapuló jogalkotói kötelezettség elmulasztásának megállapítására egy esetben sem került sor.

Az ügyek tárgykör szerinti megoszlása kevésbé differenciált, mint az elmúlt években. 2022. évben a helyi adó (telekadó, illetve építményadó) szabályozás törvényességének megítélése körében született döntések aránya tovább csökkent 2021-hez képest (6 a 43 befejezett ügyből, míg 2021-ben ez az arány 8–42), és így már korántsem olyan meghatározó, mint az ezt megelőző években (2020-ban még 13 volt adózási tárgyú a 29 befejezett ügyből). A helyi építési szabályzat (HÉSZ), településrendezési szabályozás törvényességi vizsgálatának tárgyában született döntések száma a 2021. évvel azonos számú (6), az ügycsoport arányának kis mértékű növekedését eredményezve (tekintettel arra, hogy tavaly kisebb volt az összes befejezett ügy száma). Csökkent a közterület-használat szabályozásával összefüggő ügyek száma (a 2021. évi 4 ügyről 1-re, és ez utóbbi sem érdemi döntés), és a 2021-es évhez hasonlóan egy érdemi döntés született településkép védelmének szabályozása tárgykörben. Több ügycsoportban (így közösségi együttélés szabályozása, költségvetési, illetve zárszámadási rendelet megalkotásának elmulasztása) – szemben a korábbi évek gyakorlatával – egyáltalán nem érkezett indítvány 2022-ben. Megjelentek ugyanakkor olyan ügycsoportok, amelyek korábban egyáltalán nem, vagy csak kivételesen kerültek az Önkormányzati Tanács elé. Ilyenek például a – 2021-ben először megjelent – vagyonrendelet törvényességi vizsgálatával összefüggő ügy, valamint a – 2012 óta első alkalommal 2021-ben érkezett, ám 2022-ben már a befejezett ügyek 54 %-át kitevő útépitési hozzájárulás, behajtási díj szabályozásával kapcsolatos indítványok.

A befejezett ügyek tematikus megoszlását a 4. sz. mellékletben található diagram szemlélteti. A legfontosabb ügytípusokat az alábbiakban mutatjuk be.

3.1.1. Helyi adók, hozzájárulás a közösségi terhekhez: telekadó, települési adó

A Kúria Önkormányzati Tanácsa 2022 évben a helyi adó szabályozás törvényességének megítélése körében a telekadó (5 döntés) és építményadó (1 döntés) adónemben vizsgált felül önkormányzati rendeleteket (a 6-ból 5 ügyben az indítvány még 2021-ben érkezett). 6-ból 5 indítvány – hasonlóképpen a korábbi évekhez – konkrét normakontroll eljárás keretében, azaz bíróságoktól érkezett az Önkormányzati Tanácshoz, egy alkalommal pedig kormányhivatal kezdeményezte az

Önkormányzati Tanács eljárását. Települési adót szabályozó rendelet törvényességének megítélésére irányuló eljárás 2022-ben nem indult.

2022-ben – eltérően a korábbi évek gyakorlatától, amikor többnyire elutasította, illetve érdemben nem vizsgálta a helyiadó-rendeletek törvényellenességének megállapítására vonatkozó indítványokat – nagyobb volt az indítványnak helyt adó határozatok száma: a 6 ügyből 4 esetben az Önkormányzati Tanács megállapította a támadott rendelet törvénytörő voltát.

Vagyoni típusú adók: a szabályozási környezet változása

A 2016. évi LXVI. törvény 2017. január 1-től hatályon kívül helyezte a Htv. 6. § c) pontjában foglalt azon hármas követelményt, amely szerint az adó mértékét a helyi sajátosságokhoz, az önkormányzat gazdálkodási követelményeihez és az adóalanyok teherviselő képességéhez igazodóan kell megállapítani. A Kúria korábbi gyakorlata szerint az e rendelkezésben „az adóalanyok teherviselői képességéhez igazodó” fordulat arra utal, hogy az önkormányzati jogalkotó minden adóalany esetében a teherbíró képességhez igazítottan köteles az adófizetés mértékét megállapítani (Köf.5017/2012/8.). Ennek alapján súlyosan aránytalan az az adómérték, ami évente a vagyon értékének 60–70 %-át teszi ki (Köf.5012/2019/3.). A Htv. 2017. január 1-től hatályos 7. § g) pontja azonban újra definiálta a helyi szabályozás e korlátját az adóalanyok terhelése tekintetében, aminek a révén 2017. január 1-jei hatállyal az adóalap fajtája, az adó mértéke, a rendeleti adómentesség és adókedvezmény úgy állapítható meg, hogy azok összességükben egyaránt megfeleljenek a helyi sajátosságoknak, az önkormányzat gazdálkodási követelményeinek és az adóalanyok széles körét érintően az adóalanyok teherviselő képességének.

Az új szabályokat a 2017. adóévtől kell alkalmazni; a fent ismertetett jogszabálmódosítás óta a 2022-es volt az első olyan év az Önkormányzati Tanács gyakorlatában, amikor érkezett indítványok egyike sem vonatkozott 2017-et megelőző adóévre. A Kúria tehát mindegyik, az adó konfiskáló jellegének megállapítására irányuló indítvány (5 indítvány) esetében a fentiek szerint módosított Htv. 7. § g) pont alapján vizsgálta a vitatott rendelet törvényességét. (Egy indítvány – mely alapján Köf.5052/2021/3. számon hozott határozatot az Önkormányzati Tanács – nem az adó konfiskáló jellegének megállapítására irányult, hanem az adókedvezmény-szabályozás törvényellenességének megállapítására.)

Az Alkotmánybíróság gyakorlata és ennek megjelenése a kúriai döntésekben

A vagyoni típusú adók konfiskáló jellegének értelmezésére vonatkozó – mind a Htv. korábbi 6. § c) pontjára, mind a jelenleg hatályos 7. § g) pontjára irányadó – kúriai joggyakorlat alakulása szempontjából ugyanakkor meghatározó jelentőséggel bírt az Alkotmánybíróság két, még 2021-ben hozott döntése [20/2021. (V. 27.) és a 3233/2021. (VI. 4.) AB határozatok]. Az Alkotmánybíróság e döntésekben a konfiskáló mérték meghatározásának további mércéjét állította. A 3233/2021. (VI. 4.) AB határozat indokolásának [40] pontja szerint „az indítványozókat terhelő telekadó fizetési kötelezettség mértéke (kb. 42 %) olyan szintet ér el az alkotmányjogi panasz alapját képező esetekben, hogy a telkek forgalmi értékének a kétszeresét is meghaladja a fizetendő adó összege az általános adóügyi elévülési ciklus alatt.” A döntés értelmében tehát konfiskáló jellegű lehet az a helyi adó, amely az általános, öt éves elévülési időn belül az adótárgy kétszeres értékét eléri. Az Alkotmánybíróság szerint ez a telekadó-terhelési szint összeegyeztethetetlen az Alaptörvény rendelkezéseivel, azaz a tulajdonhoz való joggal [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés] és a közteherviselési kötelezettséggel [Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdés]. „Konfiskáló jellegűnek minősül, hiszen a teherbíró képességgel és a gazdaságban való részvétel elvével ellentétes az a telekadó, amelyik arra kötelezi az adóalanyt, hogy ilyen rövid időn belül újra és újra az adótárgy értékével egyező összeget fizessen meg. Az indítványban előadott súlyos aránytalanság tehát igazolást nyert” {3233/2021. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [40] pont}.

Az Önkormányzati Tanács az Alkotmánybíróság fenti döntéseit is figyelembe vette a telekadó mértékének törvényességét vizsgáló 2022-ben meghozott határozataiban. A kormányhivatali kezdeményezés alapján meghozott Köf.5.046/2021/10. számú határozatában Újszentiván község azon rendeletét vizsgálta, amely a 20/2021. (V. 27.) AB határozattal megsemmisített helyiadó-rendelet helyébe lépett. Az önkormányzat a rendelet Alkotmánybíróság által megsemmisített szövegrésze („A II. körzetben: 240,- Ft/m²”) helyébe „a II. körzetben: 235,- Ft/m²” szöveget iktatta be, majd egy későbbi rendeletmódosítással tovább csökkentette 234.- Ft/m²-ra. Az Önkormányzati Tanács – ezen ügyben nem az adó konfiskáló jellegét, hanem kifejezetten az AB határozatnak való megfelelést vizsgálva – megállapította, hogy „az AB határozat kihirdetését követő egy hónapon belül megalkotott [módosító rendelet] a megsemmisített 240 Ft/m² helyett minimálisan csupán mintegy 2%-kal alacsonyabb adómértéket határozott meg. [...] Ezt követően [a második módosító rendelet] által jelképesen, további 1 Ft-tal csökkentve,

234,- Ft/m² összegben meghatározott adómérték sem az AB határozattal meghatározott alkotmányos követelmények érvényre juttatását, hanem ténylegesen [a módosító rendelet] által – önkényesen – meghatározott adómérték fenntartását szolgálta.” Mind erre tekintettel a Kúria Önkormányzati Tanácsa arra a következtetésre jutott, hogy „a II. körzetben: 234,- Ft/m²” szövegrész az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 39. § (1) bekezdésébe ütközött.

A Köf.5045/2021/4. számú határozatban az Önkormányzati Tanács úgy ítélte meg, hogy a telekadó éves mértéke, amely az ingatlan értékének 16,9%-át teszi ki, a Kúria gyakorlatát, illetve az Alkotmánybíróság 20/2021. (V. 27.) és a 3233/2021. (VI. 4.) AB határozatait figyelembe véve nem tekinthető konfiskálónak. A differenciált adóztatás kötelezettségével kapcsolatban pedig megerősítette a Kúria korábbi joggyakorlatában kialakult elvet, mely szerint a közteherviselés arányosságának követelményét tekintve, telekadó esetén, az alacsony adómérték, valamint a kedvezményekre vonatkozó szabályozás további differenciálást nem tesz szükségessé.

A közteherviselés arányosságával és a differenciált adóztatás kötelezettségével kapcsolatban az Önkormányzati Tanács lényeges megállapításokat rögzített a Köf.5031/2021/7. számú határozatban. Az indítványozó bíróság szerint a 2019. adóévben 200%-os, a 2020. adóévben 149 %-os a telekadó éves mértéke általi elvonás a teleknek az évek első napján becsült forgalmi értékéhez viszonyítva. Az Önkormányzat szerint a perbeli felperes adóalany költségvetési helyzete, ezzel teherviselő képessége is kimagaslóan jobb, illetve nagyobb az átlagos adóalanyok jövedelmi helyzetéhez viszonyítva. Tételesen hivatkozott ennek alátámasztására a felperes, mint gazdálkodó szerv 2019. és 2020. évi mérlegfőösszegének nagyságára, valamint nettó árbevételére. Az Önkormányzati Tanács szerint ezzel szemben megállapítandó, hogy „[...] a telekadó tárgya a telek. A vállalkozás bevétele, jövedelme más adók által terhelt, egyebek között az iparüzési adó tárgya a helyi adók között. A Htv. 7. § a) pontja szerint az adóalanyt egy meghatározott adótárgy esetében csak egyféle, az Önkormányzat döntése szerinti helyi adó fizetése terhelheti. Az Alkotmánybíróság 20/2021. számú határozata is megerősíti, hogy a vagyonnal arányos közteherviselés értelmezése szempontjából a telekadó éves összege a telek értékéhez viszonyítandó, mégpedig a területalapú adóztatás esetében is a szélsőséges esetekben. [...] Mindebből okszerűen következik, hogy a Htv. 7. § g) pontja szerinti teherviselő képességet nem általában az adóalany (gazdálkodási,

jövedelmi stb.) helyzetével, hanem csakis az adótárggyal összefüggésben értékelhető kapacitásához kapcsolhatóan lehet figyelembe venni.”

A differenciált adóztatás kötelezettségével összefüggésben az Önkormányzati Tanács megállapította, hogy a 3233/2021. (VI. 4.) AB határozat tükrében a Htv. 7. § g) pontja alaptörvényi keretek közötti értelmezési tartománya annyiban szűkül, hogy a differenciálás mellett is különös figyelemmel kell lenni az adóalanyok alkotmányos jogai védelmére. „Jelen esetben ezért vizsgálendő a differenciálás létén túl annak normativitása. [...] a védírat szerint 12 adózónak van fizetési kötelezettsége külterületi telektulajdon után. Figyelemmel a főszabálytól eltérő kedvezményes mértékkel érintettekre is, valójában néhány adóalanyt terhelhet csak a vitatott teljes kötelezettség. [...] e viszonylag szűk alanyi körre irányuló szabályozás normatív formája különösen számot kell, hogy vessen az esetlegesen túlzó vagyonelevonás kockázatával. Jelen esetben a kisszámú, egyenként nagyobb volumenű adótárgy ezt technikailag mindenképpen lehetővé teszi, figyelemmel arra is, hogy az érintett adóalanyok terhelési mérték szempontjából nem feltétlenül alkotnak homogén csoportot. [...] A Htv. 7. § g) pontjának sérelme tehát azzal valósult meg, hogy az Önkormányzat saját gazdálkodási követelményeinek érvényesítése során nem kellően vette figyelembe a reálisan számításba vehető adóalanyi körnek az adótárggyal összefüggésben értékelendő teherbíró képességét.”

3.1.2. Útfenntartási hozzájárulás és behajtási díj törvényességének vizsgálata

Az Önkormányzati Tanács 2022-ben 22 olyan – minden esetben kormányhivatal által benyújtott – indítvány alapján indult ügyet fejezett be, amelyben hasonló tartalmú, lényegében ugyanazon szabályozási koncepción alapuló útfenntartási hozzájárulás, illetve behajtási díj kivetésének törvényességét vitatta az indítványozó. Az Önkormányzati Tanács ezek közül 15 ügyben hozott érdemi döntést, ebből 14 törvényellenességet megállapító, egy pedig részben törvényellenességet megállapító, részben elutasító tartalmú. Érdemi döntéseiben az Önkormányzati Tanács a korábbi – Köf.5014/2012/8. és Köf.5029/2021/4. számú – határozatokban kimondottakat követte és arra a következtetésre jutott, hogy az önkormányzatnak nincs törvényi felhatalmazása útfenntartási hozzájárulási díj, illetve behajtási díj megállapítására, ezért a támadott rendeletek vonatkozó rendelkezéseit megsemmisítette.

Az Önkormányzati Tanács az érdemi döntések indoklásában azt állapította meg, hogy az érintett önkormányzat a törvényi keretek között, a helyi közút fenntartása és

üzemeltetése körében kötheti a közút használatát engedélyhez, tehát maga az engedélyezési rendszer nem jogellenes (pl. Köf.5033/2021/3., Köf.5032/2021/3., Köf.5047/2021/3.). Az önkormányzat ugyanakkor nem jogosult az engedély kiadását díj fizetésétől függővé tenni. Az Önkormányzati Tanács szerint használati díj fizetésére vonatkozó kötelezettség, illetve a használaton alapuló „útfenntartási hozzájárulási díj” megállapítására a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) nem ad felhatalmazást az önkormányzatoknak, a helyi közutak tekintetében sem. Nem találta megalapozottnak az önkormányzatok azon érvelését sem, melynek értelmében, mivel a Kkt. úthasználati díj megállapítására vonatkozó tiltást nem említi, az önkormányzati rendelet vitatott rendelkezései nem törvénysértőek. Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Stv.) szerint fizetési kötelezettséget előírni, a fizetésre kötelezettek körét, a fizetési kötelezettség mértékét, a kedvezmények, mentességek körét és mértékét megállapítani kizárólag törvényben, vagy törvény felhatalmazása alapján önkormányzati rendeletben lehet, kivéve, ha az Európai Unió kötelező jogi aktusa vagy nemzetközi szerződés eltérően rendelkezik. Az Stv. e rendelkezéséből következően tehát kifejezett törvényi felhatalmazás hiányában az érintett önkormányzat útfenntartási hozzájárulási díjra vonatkozó fizetési kötelezettséget nem írhat elő (pl. Köf.5033/2021/3., Köf.5032/2021/3., Köf.5047/2021/3.).

Az érintett önkormányzatok többféle érvet adtak elő a díjfizetési rendszer védelme érdekében. A *Köf.5036/2021.* számú ügyben az önkormányzat a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 13. § (1) bekezdésének 2. pontjára hivatkozva előadta, hogy Magyarország mindenkor központi költségvetési törvényeiben biztosított állami támogatás nem elégséges a helyi közutak fenntartására, felújítására és építésére, ezért e kötelező feladat biztosításához egyre nagyobb önkormányzati bevétel szükséges. Állította továbbá, hogy a behajtás engedélyezése díjfizetés nélkül olyan feladatnövekedést és ezzel személyi kiadás növekedést eredményez, amely tovább növeli a kiadásokat a bevétel csökkenése mellett. Továbbá a Kkt. 33/A.-33/C. §-ai az országos közutak meghatározott időtartamban történő használatáért fizetendő díjat (használati díj) szabályozzák, míg a támadott önkormányzati rendelet a helyi közutakról rendelkezik és nem használati díj, hanem útfenntartási hozzájárulás megfizetését rendeli el. Az Önkormányzati Tanács ugyanakkor megállapította, hogy a közútkezelői feladatok ellátásának

finanszírozási nehézségei sem adnak felmentést a törvényi előírások betartása alól. Továbbá a Kkt. 33/A. §-ából nem következik az az önkormányzat szerinti értelmezés, mely szerint a törvény elismeri – az üzemeltetési költség fedezése érdekében, a helyi önkormányzatok számára – az útdíjhasználati díj beszedésének intézményét. (Köf.5036/2021/4.)

A Köf.5042/2021. számú ügyben az érintett önkormányzat arra hivatkozott, hogy a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény (a továbbiakban: Nvtv.) vonatkozó rendelkezései és az Alaptörvény 32. cikkére tekintettel a helyi önkormányzatok a törzsvagyonukba mint kizárólagos tulajdonukba tartozó vagyontárgyakat és vagyonelemeket „hasznosíthatják” mind magánjogi jogviszony, mind közjogi jogviszony keretében. A vitatott rendelet tehát kizárólag e tulajdonosi joggyakorlás – közfeladat ellátásra tekintettel speciális – szabályait határozza meg. Továbbá, az önkormányzat álláspontja szerint a Kkt. hatályos szabályozása, különösen a 33/A-33/C. §-ai alaptörvény-ellenesek; a Kkt. szabályaira alapított jogértelmezés tehát nonszensz és értelmezhetetlen, azokból ugyanis az következne, hogy a jogalkotó megkülönböztető módon az állam részére olyan jogosultságokat alapít – útdíj, úthasználati díj kivetése – amelyet a helyi önkormányzatoknak, ugyanolyan közfeladat ellátása érdekében már nem biztosít. Az Önkormányzati Tanács szerint ugyanakkor nem volt helytálló az önkormányzatnak az Nvtv. és az Alaptörvény rendelkezéseire alapított érvelése a tulajdonosi jogok gyakorlásával összefüggésben. A kérdéses feladatellátás alapja ugyanis nem a tulajdonosi jogok gyakorlása, hanem kötelező önkormányzati feladat ellátására vonatkozó törvényi, azaz közjogi felhatalmazás. A Mötv. 107. §-a értelmében a helyi önkormányzat is közjogi korlátok mellett tulajdonos, hiszen csak törvényben meghatározott eltérésekkel illetik meg mindazok a jogok, melyek a tulajdonost megilletik, a tulajdonosi jogok tehát a törvényi szabályozással szemben a közfeladat-ellátási kötelezettség ellenében nem képeznek ellensúlyt. Az önkormányzatnak a Kkt. alaptörvényellenességére vonatkozó érveit az Önkormányzati Tanács – erre vonatkozó hatásköre hiányában – érdemben nem vizsgálhatta (Köf.5042/2021/6.). A tulajdonosi jogok gyakorlására és az önkormányzati közfeladatellátásra vonatkozó érvelését az Önkormányzati Tanács a hasonló ügyben meghozott Köf.5051/2021/4. számú határozatában is megerősítette.

A Köf.5050/2021. számú ügyben vitatott szabályozás annyiban volt eltérő az előzőekhez képest, hogy az önkormányzati rendelet nem díjfizetési kötelezettséget írt

elő – a közút használatának ellenértékeként – hanem pótdíj fizetési kötelezettséget a közút engedély nélküli vagy attól eltérő használata szankciójaként. Az Önkormányzati Tanács ugyanakkor megállapította, hogy bár az érintett önkormányzat helytállóan hivatkozott arra, hogy az engedély nélkül vagy az engedélytől eltérő módon behajtás szankcionálásnak elmaradása az engedélyezés rendszerét és intézményét értelmetlenné tenné, ez a körülmény – különös tekintettel a szankció törvényi szintű rendezésére – az önkormányzat számára a szankció meghatározása tárgyában a rendeleti jogalkotásra felhatalmazást nem ad. A behajtási tilalom vagy korlátozás megszegése a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény által szankcionált szabálysértésnek minősül, melynek megvalósulása esetén a szabálysértési hatóság, illetve a közterület-felügyelő járhat el szabálysértési eljárásban, illetve a Kkt. 21. § (2) bekezdése szerint közigazgatási bírság kiszabásának lehet helye (Köf.5050/2021/4.).

A Köf.5055/2021/5. és a Köf.5053/2021/6. számú határozatok által érintett szabályozásban a fentiekhez képest egy új elem is megjelent. A Köf.5055/2021/5. számú határozat tárgyát képező önkormányzati rendelet által szabályozott díj elnevezése szintén „útfenntartási hozzájárulás” volt, ám az érintett önkormányzat arra hivatkozott, hogy e fizetési kötelezettség nem tekinthető útdíjnak (nem a megtett úttal arányos), azaz nem sorolható abba a körbe, amit az önkormányzat ne állapíthatna meg, mivel e hozzájárulás a behajtási engedély kiadásának ellenértéke, amelynek fejében az engedély kiadása adminisztratív ellenszolgáltatásnak minősül. A Köf.5053/2021/6. számú határozat tárgyát képező ügyben az érintett önkormányzat rendelete – az úthasználati díjként értendő „útfenntartási díj” mellett – a közútkezelői hozzájárulás kiadásáért fizetendő „eljárási díjról”, valamint ezen eljárás meggyorsítása esetén fizetendő „sürgősségi pótdíjról” is rendelkezett. Ezen, adminisztratív ellenszolgáltatás díjaként meghatározott fizetési kötelezettségekről az Önkormányzati Tanács mindkét határozatában megállapította, hogy az Stv. 28. § (1) bekezdése szerinti fizetési kötelezettség a közterhekre alkalmazott olyan gyűjtőfogalom az Stv.-ben, ami annak típusa szerint az állam közvetlen ellenszolgáltatása nélküli kötelezettségként (a), *illetve az állami közhatalom birtokában nyújtható szolgáltatása, eljárása ellenében* (b) fizetendő (Köf.5055/2021/5. és a Köf.5053/2021/6.). Az Stv. 29. § (2) bekezdése szerint – törvény felhatalmazása alapján – a Kormány rendeletben állapíthatja meg a pótlék mértékét. A fizetési kötelezettségek körébe tartozó, az

értelemszerűen közhatalom birtokában folytatott eljárásért fizetendő igazgatási szolgáltatási díjat tehát csak központi jogforrásoknak az Stv.-ben meghatározott jogszabályi formáinak keretei között lehet megállapítani. Az Stv. kifejezett törvényi felhatalmazás meglétét követeli meg a fizetési kötelezettség helyi önkormányzat általi bevezetéséhez. A Kkt. azonban ilyenfajta, adminisztratív díjak bevezetésére sem ad felhatalmazást a helyi önkormányzatoknak a helyi közutakkal összefüggésben (Köf.5055/2021/5.).

A Köf.5058/2021/5. számú határozatban az érintett önkormányzat – az útdíj kivetése tekintetében a helyi szabályozási hatáskör megalapozására más önkormányzatok által előterjesztett érveken túl – arra is hivatkozott, hogy a tehergépjárművek az utakban olyan károkat okoznak, amelyek a behajtás pillanatában nem vizsgálhatóak, azonban évek múltán ez a jellegű használat olyan károkat okoz, amelyek már egyértelműen a tehergépjárművek úthasználatára vezethetők vissza. Utalt arra is, hogy a magyar állam a HU-GO rendszer működtetésével az autópályák, az autóutak és a főutak használatáért fizetendő, megtett úttal arányos díjról szóló 2013. évi LXVII. törvény alapján működteti az országos közutakat, amely törvény célként fogalmazza meg, hogy az úthasználók a közútkezelés és -fejlesztés költségeihez az úthasználatuk arányában járuljanak hozzá. Az önkormányzat szerint, mivel az áthajtás által okozott károk közvetlenül nem felismerhetők, szükséges a gépjárművek használatát díjhoz kötni. A Kúria Önkormányzati Tanácsa nem találta megalapozottnak az önkormányzat hivatkozását, döntése rögzíti, hogy az esetlegesen, egyedi esetekben megalapozott, az engedély jogosultjával szemben érvényesítendő kárigény önmagában nem alapozhat meg díj kiszabására (mint tulajdonképpeni kompenzációra) vonatkozó normatív szabályozást. A határozattal szemben az érintett önkormányzat alkotmányjogi panaszt nyújtott be, de az Alkotmánybíróság előtti eljárás főttkári előkészítő eljárás során megszűnt.

3.1.3. A szabályozási hatáskör egyéb korlátai és feltételei

Vagyonrendeletek

A Köf.5012/2022. számú ügyben előterjesztett kormányhivatali indítvány szerint Szár Község önkormányzati vagyonáról és az önkormányzati vagyongazdálkodás szabályairól szóló önkormányzati rendelete ellentétes az Nvtv. 5. §-ával, mivel a rendeletnek az üzleti vagyonba tartozó vagyonelemeket felsoroló 4. § (4) bekezdése nem tartalmazza tételes módon az önkormányzat vagyonelemeit. Az Mötv. 143. § (4)

bekezdésének i) pontja erre kifejezetten felhatalmazza a helyi önkormányzatok képviselő-testületét. Az indítványozó szerint ebből az Önkormányzati Tanács korábbi gyakorlata alapján (Köm.5.034/2020/4.) az következik, hogy amennyiben az önkormányzat a jogalkotásra felhatalmazással rendelkezik, úgy az adott jogszabályt nem csak jogosult, de köteles is megalkotni, így jelen esetben mulasztásos törvénysértés valósult meg. Az indítvány szerint a rendelet az információs önrendelkezési jogról és információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Info tv.) 32. §-át is sérti, mivel e rendelkezés szerint a közvélemény pontos és gyors tájékoztatására az önkormányzat tulajdonát képező vagyonelemeit illetően csak a vagyonrendelet alkalmas. Az Önkormányzati Tanács elutasította az indítványt, mert a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (Jat.) nem írja elő feltétlen kötelezettségként a jogalkotási felhatalmazás alapján a jogszabály megalkotására vonatkozó kötelezettséget és ez az Önkormányzati Tanács korábbi gyakorlatából sem következik. Az Nvtv. és az Möt. indítványozó által hivatkozott rendelkezései nem tartalmazzák az önkormányzat számára közvetlenül felhatalmazó rendelkezést, így módon nem keletkezik a szabályozásból jogalkotási kötelezettsége sem az önkormányzatnak az üzleti vagyon tételes nevesítése tekintetében. Az Info tv. indítványozó által hivatkozott rendelkezése pedig nem tartalmaz arra vonatkozóan rendelkezést, hogy a közérdekű adatokra vonatkozó tájékoztatási kötelezettségének milyen formában kell eleget tennie, vagyis abból nem következik a jogszabályi formában történő tájékoztatási kötelezettség.

Használati díj szabályozása – a közjog és a magánjog határán?

A korábbi években a közjogi és magánjogi szabályok önkormányzati normakontroll eljárásban való találkozása jellemzően közterület-használat szabályozásáról szóló helyi önkormányzati rendelet törvényességének vizsgálatánál merült fel. 2022-ben ezen ügycsoportban az Önkormányzati Tanács csak egy, nem érdemi döntést hozott. Az alábbi határozat ugyanakkor fontos, a korábbi gyakorlatot is részben visszatükröző elveket rögzít e kérdésben is.

A Köf.5.014/2022/4. határozat alapját képező jogvitában a felperes önkormányzat és az alperes földhasználó között rekreációs célú földhasználati szerződés jött létre. A felperes általi szerződésszegésre és építési szabályok megszegésére hivatkozva az önkormányzat nem újította meg a szerződést. Felszólításra az alperes az ingatlant nem adta át, emiatt az önkormányzat keresetében az önkormányzati tulajdonban álló

vagyon tárgyak bérbeadásáról szóló helyi rendelet alapján meghatározott összegű használati díj (a szerződés szerinti használati díj háromszorososa) megfizetésére kérte kötelezni. Az indítványozó bíróság álláspontja szerint a Földforgalmi tv. 38. § (1a) és (2) bekezdése folytán alkalmazandó Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:341. § (3) bekezdése szabályozza azt, hogy a rekreációs célú földhasználati szerződés megszűnését követően a telekingatlan jogosulatlan visszatartása esetén a visszatartás idejére a szerződés alapján kikötött használati díjat köteles a használó megfizetni. Az önkormányzati rendelet ezzel párhuzamosan és ezzel ellentétesen szabályozza ugyanezt a társadalmi viszonyt, anélkül, hogy erre a rendeletben megjelölt, a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény (Lakástörvény) felhatalmazást adhatna. Az Önkormányzati Tanács, helyt adva az indítványnak, úgy ítélte meg, hogy a rendelet vitatott szabályozása nem tekinthető más jogszabály által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyt, az érintett önkormányzat e tárgyban csak törvényi felhatalmazás alapján alkothat normát, ilyen felhatalmazás viszont nem áll fenn. Nem tekinthető önkormányzati rendeletalkotásra való felhatalmazásnak az a polgári jogi (Ptk.-ban található) szabályozás, ami lehetővé teszi, hogy a felek a törvényi szabályoktól eltérjenek. Az önkormányzati rendelet közhatalommal megalkotott jogszabály – így a jogalkotási követelményeknek kell megfelelnie – még akkor is, ha az adott jogviszonyban az önkormányzat az egyik fél. Ebből következően az önkormányzat eredeti jogalkotói jogkörében nem állapíthat meg önkormányzati rendeletben rekreációs földhasználati szerződés megszűnéséhez kapcsolódó szankciós jellegű díjfizetési kötelezettséget. A Kúria rámutatott arra is, hogy az Önkormányzati Tanácsa előtti normakontroll eljárásban nem képezheti vizsgálat tárgyát, hogy a helyi rendelet vitatott jogszabályára alapítottan egyedi ügyekben jogerős ítéleteket hoztak. E bírói döntések a törvényesség/törvénybe ütközés bizonyítására nem alkalmasak.

Helyi építési szabályzat, változtatási tilalom

A helyi építési szabályzatról (HÉSZ) szóló, illetve településrendezést szabályozó önkormányzati rendeletek, illetve a HÉSZ-hez szorosan kapcsolódó változtatási tilalom elrendeléséről szóló rendelet törvényességi felülvizsgálatának tárgyában 2022-ben 6 döntés született. Ezek közül alább kettőt mutatunk be, mert a többi esetben nem született érdemi döntés.

A Köf.5.011/2022/4. számú határozat tárgyát képező helyi építési szabályzatot módosító rendeletet Vámosszabadi Község Önkormányzatának Képviselő-testülete úgy fogadta el, hogy az indítványozó kormányhivatal állami főépítésze záró szakmai véleményében a módosítások elfogadását nem támogatta. Az indítvány szerint a módosító rendelet ily módon történő elfogadása az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 8. § (2d) bekezdésébe ütközik. Emellett az indítvány más ágazati jogszabályok – így a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vízbázis rendelet), a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény (a továbbiakban: Tftv.) és az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet – módosító rendelet általi megsértésére is hivatkozott. Az Önkormányzati Tanács – hivatkozva saját korábbi döntéseire, valamint a releváns alkotmánybírósági gyakorlatra – megállapította, hogy a jogszabályalkotás – így az önkormányzati rendeletek megalkotásának is – elengedhetetlen feltétele az eljárási szabályok betartása. Csak a formalizált eljárás szabályainak a betartásával keletkezhet érvényes jogszabály. Az eljárási szabályok betartása és az eljárási garanciák érvényesülése a rendeletalkotási eljárás kiszámíthatóságának, ésszerű rendben történő lefolytatásának is lényeges feltétele. Az Étv. 8. § (2d) bekezdésének kógens rendelkezése nem teszi lehetővé, hogy az érintett önkormányzat az állami főépítész véleményét negligálja, és záró szakmai vélemény – felhasználása és figyelembevételére, a véleményeltérés esetére a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet szerinti eljárásrend követése – nélkül fogadja el a helyi építési szabályzatának módosítását. Az Önkormányzati Tanács ugyanakkor rögzítette azt is, hogy az indítványozó által külön-külön is jelölt (egyéb ágazati) jogszabálysértések nem képezték a vizsgálat tárgyát, mert az indítvány ezen része az Állami Főépítész Iroda záró szakmai véleményében kifejtettek alapján került megfogalmazásra. Erre tekintettel az Önkormányzati Tanács kiemelte, hogy a normakontroll eljárás nem az állami főépítész záró szakmai véleményének megalapozottsága, hanem az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközése tárgyában folyik, így jelen ügyben az Étv. 8. § (2d) pontján túli vizsgálat szétfeszítené a normakontroll eljárás kereteit is (Köf.5.011/2022/4.).

A Köf.5006/2022/5. számú határozat tárgyát képező önkormányzati rendelet változtatási tilalmat rendelt el Győr város helyi építési szabályzata rendezési tervmódosításának hatályba lépéséig. Az indítványozó kormányhivatal álláspontja szerint az önkormányzat a rendelet megalkotásának időpontjában nem rendelkezett a településtervezési zöldfelületi és tájrendezési szakterülettel összefüggő szakági tervezési feladatok ellátása tárgyában érvényes szerződéssel; továbbá olyan területek vonatkozásában is elrendelte a változtatási tilalmat, amelyek esetében ez nem lett volna szükséges. Az Önkormányzati Tanács megalapozottnak találta az indítványt. Az Étv. 16/A § (1) bekezdése szerint településterv elkészítésére, illetve annak módosítására kétféle módon kerülhet sor: vagy maga az önkormányzat készíti el a településtervet, vagy annak elkészítésére településtervezési szerződést köt. Jelen esetben azonban az önkormányzat megfelelő jogosultsággal bíró (okleveles tájépítész mérnöki végzettséggel rendelkező) szakemberrel nem rendelkezett, így szükséges lett volna a településtervezési szerződés (külső) szakemberrel történő megkötése, már az eljárás kezdetén, a változtatási tilalom alapjául szolgáló építési szabályzat (mint településrendezési terv) módosításának elkészítésekor. Az Önkormányzati Tanács megállapította, hogy az önkormányzat ilyen szerződést szakági tervezővel nem kötött, holott a változtatási tilalom elrendelésének az Étv. 21. § (1) bekezdése szerinti előfeltétele az írásos településtervezési szerződés megléte. A megfelelő jogosultsággal rendelkező tervezővel való szerződéskötés nélküli jogalkotás a rendelet egészének a megalkotási feltételek hiánya miatti törvénybe ütközését jelenti, így a változtatási tilalmat elrendelő önkormányzati rendelet az Étv. 21. § (1) bekezdésébe ütközően jogszabálysértő. Megítélése szerint a szakági tervezővel való szerződés hiánya a rendelet közjogi érvénytelenségét vonja maga után, így azt ex tunc hatállyal semmisítette meg. Mivel ily módon a rendelet egészének megalkotásához szükséges jogszabályi feltétel hiányzott, az Önkormányzati Tanács a rendelet egészének megsemmisítéséről rendelkezett és az indítványban felvetett további, a változtatási tilalommal érintett terület helyes megjelölésével és a szükséges mértékre korlátozásával összefüggő jogkérdéseket nem vizsgálta.

3.2. Eljárási kérdések

3.2.1. Konkrét normakontroll eljárás

Helyi építési szabályzat törvényellenességének megállapításával összefüggésben előterjesztett bírói indítványok tartalma kapcsán az Önkormányzati Tanács a korábbi évek gyakorlatában rögzített elvet erősítette meg. Eszerint az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközését állító indítványban nem elegendő idézni az indítványozó bíróság előtt folyó per felperesének az önkormányzati rendelet törvényellenességét alátámasztó érveit, mert az indítványnak a bíró belső meggyőződését kell tükröznie. A bírónak az előtte fekvő ügyben az alkalmazandó jog tekintetében kell állítania az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközését (Köf.5.007/2022/6.). Ha az indítványozó bíróság csak a fél által előadott érveket és kezdeményezést továbbítja a végzésébe foglaltan és nem maga fejt ki az önkormányzati rendeletalkotással okozott jogsérelmet, az annak alapjául szolgáló tényeket, illetve azok bizonyítékait, bírói indokolás hiányában az indítvány érdemben nem bírálható el (Köf.5040/2021/3.).

A Köf.5.020/2022/2. számú határozatában (szintén HÉSZ ügyben) pedig rögzítette az Önkormányzati Tanács, hogy az önkormányzati normakontroll eljárásban is érvényesül a bírói indítvány előterjesztésére nyitva álló, a jogsértés észlelésétől számított, a Kp. 39. § (1) bekezdésében írt harminc napos határidő. E határidő elmulasztásának jogkövetkezménye a bírói indítvány visszautasítása.

3.2.2. Absztrakt normakontroll eljárás

Az Önkormányzati Tanács lényeges elvet rögzített a Köf.5.010/2022/5. számú határozatában. Az eljárás kormányhivatali kezdeményezésre indult. Az Önkormányzati Tanács megállapította, hogy absztrakt normakontroll esetén a Kúria Önkormányzati Tanácsa csak hatályos önkormányzati rendeletet vizsgálhat, az eljárás megindításakor már hatályát veszített önkormányzati rendelet vizsgálatára a Kp. 144. §-a alapján csak bírói indítvány alapján indult eljárásban van lehetőség, ha a hatályon kívül helyezett rendeletet konkrét, a bíróság előtt lévő ügyben alkalmazni kell. Az absztrakt normakontroll eljárásban az indítvány megalapozottságát – amennyiben nem a rendelet megalkotására vonatkozó szabályok érvényre juttatása a kérdés – nem az önkormányzati rendelet vagy rendelkezés megalkotásakor, hanem az indítvány elbírálásakor hatályos joganyag rendelkezéseire figyelemmel kell vizsgálni. Az önkormányzati rendelet hatályos szabályainak a mindenkor hatályos törvényekkel és más jogszabályokkal kell összhangban állni. A már hatályát veszített magasabb szintű

jogszabály megsértésére alapozva az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközése absztrakt normakontroll eljárásban nem állapítható meg.

4. A tárgyévre kitűzött célok és teljesülésük

A Kúria előtt alapvetően feladatok állnak. Más, mint ezek ellátása nem fogalmazható meg célkitűzésként sem. A feladatok ellátásának keretei sem változnak lényegesen, a célok tehát általánosságban azonosak voltak a 2021. évre megfogalmazottakkal.

Változatlanul prioritást élveztek a jogegységesítő feladatok. A két különlegesen nagy összetételű Jogegységi Panasz Tanács eljárása korábban nagyrészt ismeretlen működési forma volt, mivel a megelőző években csak egészen kivételesen fordult elő, hogy egy adott kollégium járt el jogegységi tanácsként.

A 2022. év kiemelt feladatát jelentették az országgyűlési választást érintő ítélezési feladatok, amelyeket a Kúria lényegében kizárólagosan lát el. Új elem volt, hogy az országgyűlési választásokkal együtt országos népszavazást is tartottak. Ezek együttes megvalósítása és leképződése az ítékezésben először fordult elő, így ebben nem volt tapasztalat. Ez koncentrált igazgatási előkészületeket és nagyon fegyelmezett ítékezést tett szükségessé, amelyet a Kúria sikeresen teljesített is.

2022. március 1-jétől öttagú tanácsokra bízta a törvény az ítékezést a közigazgatási ügyekben. Ugyanakkor elképzelhetetlen volt, hogy a polgári és a büntető ügyszak hosszú távon eltérő rendben, háromtagú tanácsokban ítékezzen. A szervezeti keretek ehhez rendelkezésre álltak és a konkrét törvényi szabályozást megelőző, a Bszi. indokolásában megfogalmazott tapasztalatszerzés megtörtént. A Kúria hagyományainak és a külföldi legfelsőbb bírósági tapasztalatoknak is megfelelő nagyobb létszámú tanácsokra bízott ítékezésnek nem volt akadálya. Ezért 2022. őszén lezajlott az ügyelosztási rend általános öttagú tanácsokban történő ítékezést előíró módosítása és azt a Kúria kollégiumai – amelyeknek tagjai az alsóbb fokú bíróságok azonos kollégiumainak vezetői is – egyhangúlag elfogadták.

2022-ben két kutatási projekt indult el a Werbőczy István Országbíró Kutatóintézetben: az egyik a sok évszázados múltra visszatekintő és összetett tartalommal rendelkező bírói függetlenség intézményét vizsgálja külföldi kitekintéssel, a másik projekt pedig a Kúria állandó bíróságként való letelepítésének közelgő 300. évfordulójára tekintettel az elmúlt három évszázad legfelső szintű bíráskodásának történetét tekinti át a

Kutatóintézet főtanácsadói és külső szakértők bevonásával. Mindkét kutatás eredményeit 2023-ban adjuk közre.

5. A 2023. évre kitűzött célok

Az előzetes döntéshozatali és a jogegységi panaszok magas száma, valamint ezek időigényessége miatt folyamatosan növekszik a folyamatban maradt előzetes döntéshozatali és jogegységi panaszok száma. Mindeközben – ahogy korábban utaltam rá – a felülvizsgálati határozatokban is állandósult az ügyre vonatkozó joggyakorlat tételes vizsgálata, vagyis a kúriai ítélkezés hangsúlya átkerült a jogegység biztosítására.

Fontos kiemelni, hogy a közigazgatási perekben az öttagú ítélkezés zavartalan bevezetéséhez jelentős mértékben hozzájárult, hogy a Kp. a felülvizsgálatot két szakaszra bontja: a Kúria először a kérelem befogadásáról dönt. Az érdemi elemeket tartalmazó befogadási mérlegelést követően végzi el a Kúria a tényleges felülvizsgálatot. A Pp. ezt a két szakaszos megoldást jelenleg nem ismeri, ezért annak bevezetését mindenképpen célszerű megfontolni, mivel más módon nem biztosítható sem a felülvizsgálat, mint jogorvoslati forma rendkívülisége, sem pedig annak és a kifejezett jogegységesítő eljárások időszerűsége. A fenti cél elérhető lenne, ha a Kp. befogadás-érdemi vizsgálat szabályozásának mintájára a Pp. az engedélyezés-érdemi vizsgálat formában két szakaszra bontaná a felülvizsgálatot.

Indokolt lenne továbbá a felülvizsgálható határozatok körét úgy meghatározni, hogy főszabály szerint engedélyezéshez legyen kötve a felülvizsgálat, ebből következően a felülvizsgálatból kizárt részletező kivételszabályok eltörlése is megfontolandó. Ezzel párhuzamosan viszont a felülvizsgálat engedélyezését – amely a hatályos szabályok szerint csak bizonyos ügýtípusok esetén lehetséges – indokolt kiterjeszteni minden ügyre, ezáltal reális esélyt biztosítva minden egyes ügyben arra, hogy a vitás jogkérdésben a Kúria állást foglaljon. Ezt a többi jogász hivatásrend, elsősorban a közjegyzői kar, és az ítélőtáblák, illetve törvényszékek jelzései is indokolják. Ha ugyanis bizonyos pertípusok, nemperes eljárásokban hozott érdemi határozatok felülvizsgálata soha, még kivételesen sem jut el a Kúriára, akkor a jogegységesítés – kötelező jelleggel – kizárólag a Bszi. 32. § (1) bekezdése alapján kezdeményezett előzetes döntéshozatali indítványra jogegységi eljárással valósulhat meg, csak nagyon bonyolult formában és jellemzően túl későn. Összefoglalóan elmondható, hogy

a fenti módosítások révén az automatikus felülvizsgálat köre szűkülne, és a jelenleginél tágabb körben érvényesülne az engedélyezés, minthogy az eddig kizárt ügyekben is megnyílna a felülvizsgálat lehetősége, igaz, hogy engedélyezéshez kötötte.

Abban az esetben, ha a jogerős határozat felülvizsgálatát egyéb törvény zárja ki, a felülvizsgálat csak a joggyakorlat egységének biztosítására hivatkozással lenne engedélyezhető. Indokolt továbbá a felülvizsgálati kérelemmel szemben támasztott követelmények, illetve ezek meg nem tartása jogkövetkezményeinek rögzítése is. Ez kulcskérdés az engedélyezés iránti kérelmek időszerű elbírálása érdekében.

6. Összegzés

Magyarország 2022-ben ünnepelte a II. András király által 1222-ben kiadott Aranybulla 800. évfordulóját. A magyar alkotmánytörténet e kiemelt fontosságú emléke az igazságszolgáltatás számára is mérföldkő, hiszen az rendelkezik a királyi Curia bírójáról, mondván, hogy „országunk bírója, míg a curián leend, mindeneket ítélhessen és a curián indult pert akárhol elvégezhesse. De mikor az ő jószágában lakik, akkor poroszlót ne bocsásson és a peres feleket meg ne idéztesse”.

Magyarország évezredes története során – néhány megszakítástól, idegen megszállástól eltekintve – alkotmányos állam (mai fogalmaink szerint jogállam) volt, aminek részeként érvényesült a bírói függetlenség. Az Aranybulla szellemiségével összhangban a középkori törvényeinkben egyértelműen megfogalmazott bírói függetlenség személyi és intézményes garanciái bontakoznak ki, Werbőczy Tripartitumában pedig már a kizárólag a jognak alávetett bíró eszmei képe köszön vissza. A Kiegyezés utáni modern polgári állam kialakítása során a bírói függetlenség ezeket az ősi garanciákat foglalta össze a jogalkotó Országgyűlés, ezért ez a sok évszázados tapasztalat és gyakorlat mentén nem jelentett különösebb kihívást. Az Aranybulla 800. évfordulója arra is emlékeztet bennünket, hogy Magyarországon a jogállamiság, a bírói függetlenség eszmeisége nem a 20. század végén „találtatott ki”, hanem annak hosszú évszázadokra visszatekintő múltja van.

A Kúria mindennapjait 2022-ben még a fokozatosan javuló Covid-19 járványhelyzet is befolyásolta, de az év második felére működése részben visszaállt a járványhelyzet előtti rendre. Új kihívást jelentett viszont az Ukrajnát 2022 februárjában érő orosz agresszió folytán kialakult energiaválság, az európai energiaárak sokszorosára

növekedése. Az épület fűtése, valamint világítása és energiateljesítménye terén – a közintézményekre vonatkozó energiateljesítményi követelményeknek megfelelően – kénytelenek voltunk energiateljesítményi intézkedéseket bevezetni, a klímahasználat esetében a minimumot meghatározni, a fűtési szezonra pedig a hőmérsékletet maximálni és azt folyamatosan ellenőrizni. Az ítélkező tanácsoknak, illetve a Kúria minden munkatársának ezúton is köszönöm, hogy az elvégzendő munka magas színvonalát, az azt megelőzően nem tapasztalt nehézségek ellenére meg tudták őrizni. Mindeközben 2022-től az Ügyelosztási rend már a tárgykörön belül az automatikus ügyelosztást rögzítette, amely megfelel annak a követelménynek, amit az Alkotmánybíróság korábban megfogalmazott. Nem a bírót választja ki az ügyelosztásra jogosult az ügyhöz, hanem az ügy a száma alapján kerül az ügyelosztási rendben előre kijelölt tanácshoz. Ugyanakkor gondot okozott – és ez a jövőben is így marad –, hogy az automatizmus a szakosodás ellenében hat.

Az év eredményei azt is igazolják, hogy a Kúria működési és ítélkezési stabilitásának alapja a Kúria bírójának felkészültsége, felelősségtudata és morális tartása. Ezen az összképen nem rontott a külső társadalmi környezet, és nem rontottak azok a belső körülmények sem, amelyek egy közel száz fős bírói és több száz fős munkatársi létszám mellett elkerülhetetlenek. Nagyon összetett, többszörös kihívások közepette kellett ellátnunk – nemcsak vezetőként, de bíróként is – feladatainkat, és ebben a helyzetben elsősorban a Kúria kohéziójára lehetett támaszkodni. A Kúria bírójának és munkatársainak segítségével az Alaptörvény és a jogszabályok előírásait szem előtt tartva teljesítette feladatait. Ezt az alkotmányos működés szempontjából is fontosnak tartom kiemelni, de személyesen is megköszönöm.

Budapest, 2023. április 24-én, az Aranybulla napján

Dr. Varga Zs. András

1. sz. melléklet

A Kúria 2022. évi joggyakorlat-egységesítő tevékenysége – teljes szövegek elérhetőségei

2022. évi jogegységi panaszeljárársban hozott, jogegységi hatályú határozatok

[A Kúria 2022. évi jogegységi panaszeljárársban hozott, jogegységi hatályú határozatai](#)

2022. évi jogegységi panaszeljárársban hozott határozatok

[A Kúria 2022. évi jogegységi panaszeljárársban hozott határozatai](#)

2022. évi jogegységi határozatok

[A Kúria 2022. évi jogegységi határozatai](#)

A Kúria 2022. évben elfogadott kollégiumi véleményei

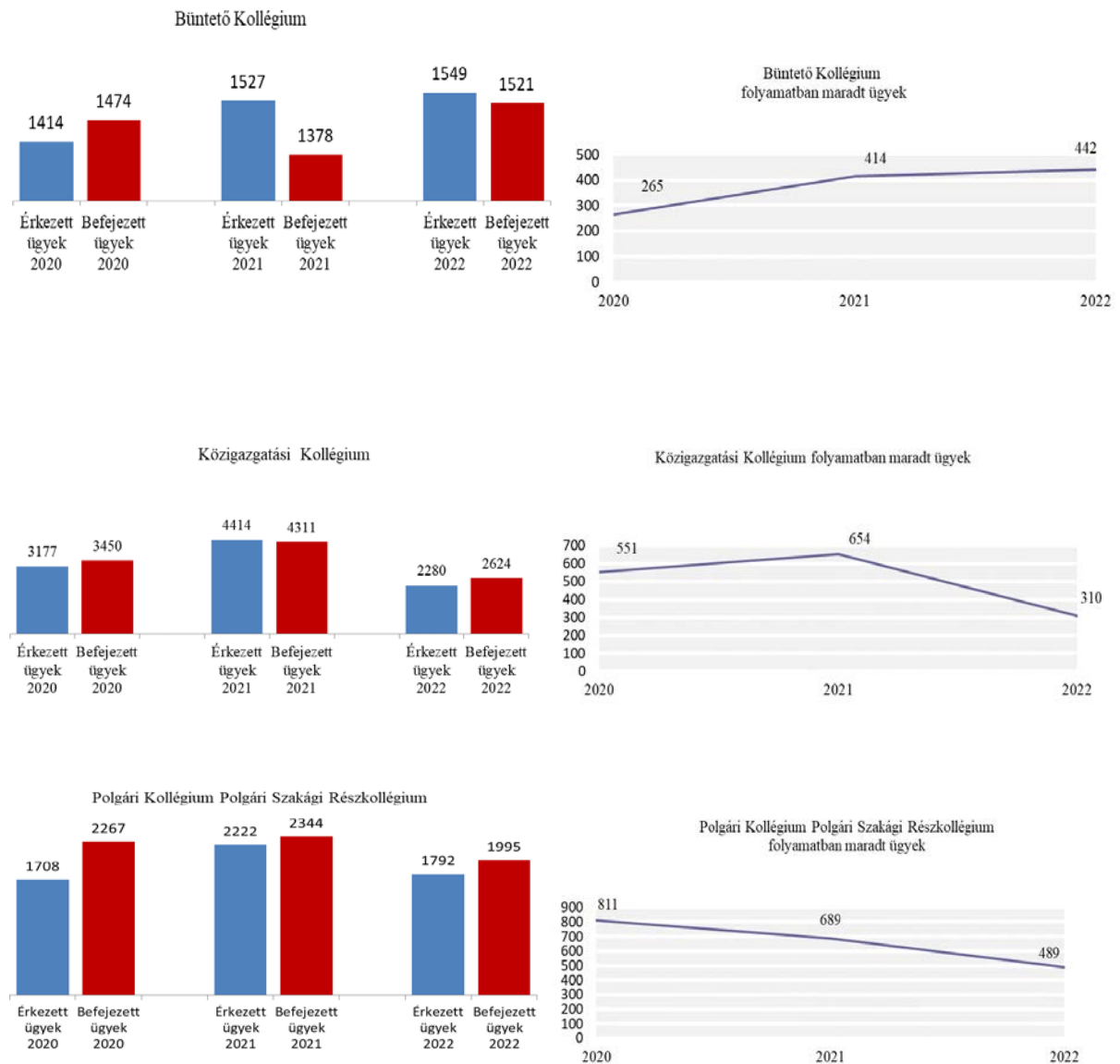
[A Kúria 2022. évben elfogadott kollégiumi véleményei](#)

2. sz. melléklet

A Kúria 2022. évi ügyforgalmi adatai

1. Az ügyforgalom

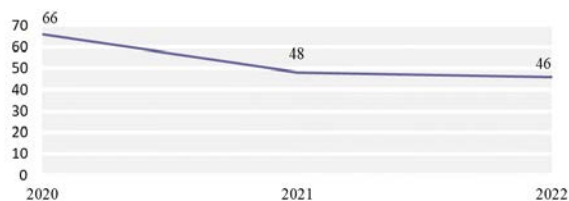
1.1. Az ügyérkezés, a befejezés, a folyamatban maradt ügyek általános tendenciái az előző három év viszonylatában

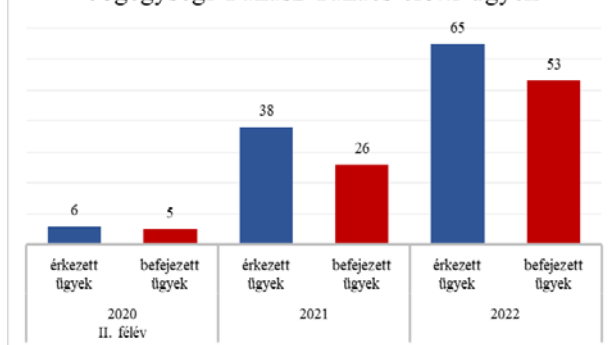
Polgári Kollégium Munkatügyi Szakági Rész kollégium

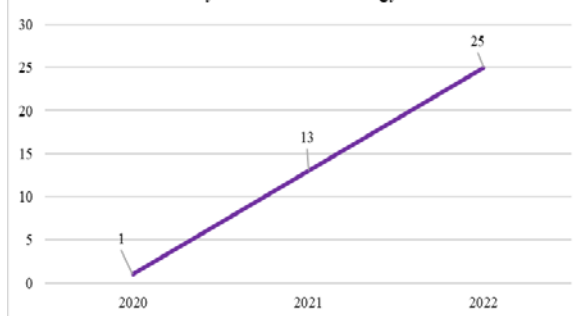
Polgári Kollégium Munkatügyi Szakági Rész kollégium folyamatban maradt ügyek

Jogegységi Panasz Tanács előtti ügyek

a Jogegységi Panasz Tanács folyamatban maradt ügyei

1.2. Az ügyforgalmi adatok alakulása az egyes szakágakban

1.2.1. Büntető Kollégium

2021. évről áthozott ügyek száma:	414
2022. évben érkezett ügyek száma:	1549
befejezett ügyek száma:	1521
folyamatban maradt ügyek száma:	442

Ügycsoportonkénti bontások:

Érkezett ügyek:

felülvizsgálat	1083
törvényességi	12
fellebbezett	349
harmadfok	20
bíróság kijelölése	48
kifogás	1

semmisségi	0
peren kívüli	36
Összesen:	1549

Befejezett ügyek:

felülvizsgálat	1055
törvényességi	12
fellebbezett	333
harmadfok	21
bíróság kijelölése	55
kifogás	1
semmisségi	5
peren kívüli	39
Összesen:	1521

Folyamatban maradt ügyek:

felülvizsgálat	363
törvényességi	5
fellebbezett	58
harmadfok	8
bíróság kijelölése	8
kifogás	0
semmisségi	0
peren kívüli	0
Összesen:	442

1.2.2. Közigazgatási Kollégium

2021. évről áthozott ügyek száma:	654
2022. évben érkezett ügyek száma:	2280
befejezett ügyek száma:	2624
folyamatban maradt ügyek száma:	310

Ügycsoportonkénti bontásban:

Érkezett ügyek:

felülvizsgálat	1446
fellebbezett	561
önkormányzati ügyek	28
választási, népszavazási	118
gyülekezési ügyek	5
egyéb ügyek (bíróság kijelölés, egyéb I. fok)	115
kifogás	7
végrehajtási ügyek	0
Összesen:	2280

Befejezett ügyek:

felülvizsgálat	1507
fellebbezett	814
önkormányzati ügyek	46
választási, népszavazási	119
gyülekezési ügyek	5
egyéb ügyek (bíróság kijelölés, egyéb I. fok)	126
kifogás	7
végrehajtási ügyek	0
Összesen:	2624

Folyamatban maradt ügyek:

felülvizsgálat	291
fellebbezett	10
önkormányzati ügyek	9
választási, népszavazási	0
gyülekezési ügyek	0
egyéb ügyek (bíróság kijelölés, egyéb I. fok)	0
kifogás	0
végrehajtási ügyek	0
Összesen	310

1.2.3. Polgári Kollégium

1.2.3.1. Polgári Szakági Részkollégium

2021. évről áthozott ügyek száma:	689
2022. évben érkezett ügyek száma:	1792
befejezett ügyek száma:	1995
folyamatban maradt ügyek száma:	489

Ügycsoportonkénti bontásban:

Érkezett ügyek:

felülvizsgálat (+civil szervezetek nyilvántartási ügyei)	1354
fellebbezett	114
egyéb ügyek (bíróság kijelölés)	321
kifogás	3
Összesen:	1792

Befejezett ügyek:

felülvizsgálat (+civil szervezetek nyilvántartási ügyei)	1491
fellebbezett	141
egyéb ügyek (bíróság kijelölés)	360
kifogás	3
Összesen:	1995

Folyamatban maradt ügyek:

felülvizsgálat (+civil szervezetek nyilvántartási ügyei)	464
fellebbezett	16
egyéb ügyek (bíróság kijelölés)	9
kifogás	0
Összesen:	489

1.2.3.2. Gazdasági Szakági Részkollégium

2021. évről áthozott ügyek száma:	296
2022. évben érkezett ügyek száma:	572

befejezett ügyek száma:	637
folyamatban maradt ügyek száma:	231

Ügycsoportonkénti bontásban:

Érkezett ügyek:

felülvizsgálat	511
fellebbezett	61
egyéb ügyek (bírság kijelölés)	0
kifogás	0
Összesen:	572

Befejezett ügyek:

felülvizsgálat	577
fellebbezett	60
egyéb ügyek (bírság kijelölés)	0
kifogás	0
Összesen:	637

Folyamatban maradt ügyek:

felülvizsgálat	215
fellebbezett	16
egyéb ügyek (bírság kijelölés)	0
kifogás	0
Összesen	231

1.2.3.3. Munkaügyi Szakági Részkollégium

2021. évről áthozott ügyek száma:	48
2022. évben érkezett ügyek száma:	172
befejezett ügyek száma:	174
folyamatban maradt ügyek száma:	46

Ügycsoportonkénti bontások:

Érkezett ügyek:

felülvizsgálat	147
fellebbezett	12
egyéb ügyek (bíróság kijelölés)	13
Összesen:	172

Befejezett ügyek:

felülvizsgálat	149
fellebbezett	13
egyéb ügyek (bíróság kijelölés)	12
Összesen:	174

Folyamatban maradt ügyek:

felülvizsgálat	41
fellebbezett	4
egyéb ügyek (bíróság kijelölés)	1
Összesen	46

1.2.4. Jogegységi Panasz Tanács előtti ügyek:

2021. évről áthozott ügyek száma:	13
2022. évben érkezett ügyek száma:	65
befejezett ügyek száma:	53
folyamatban maradt ügyek száma:	25

Ügycsoportonkénti bontások:

Érkezett ügyek:

jogegységi panasz büntetőügyben	2
jogegységi panasz polgári ügyben	12
jogegységi panasz gazdasági ügyben	7
jogegységi panasz közigazgatási ügyben	19
jogegységi panasz munkajogi ügyben	3

előzetes döntéshozatali indítvány	22
Összesen:	65

Befejezett ügyek:

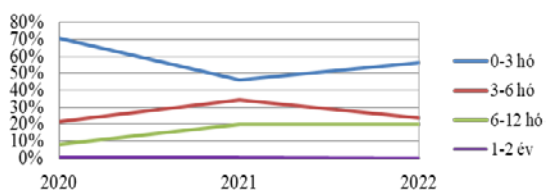
jogegységi panasz büntetőügyben	2
jogegységi panasz polgári ügyben	11
jogegységi panasz gazdasági ügyben	4
jogegységi panasz közigazgatási ügyben	23
jogegységi panasz munkajogi ügyben	1
előzetes döntéshozatali indítvány	12
Összesen:	53

Folyamatban maradt ügyek:

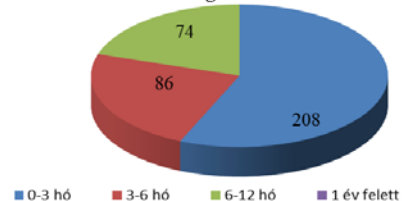
jogegységi panasz büntetőügyben	0
jogegységi panasz polgári ügyben	5
jogegységi panasz gazdasági ügyben	4
jogegységi panasz közigazgatási ügyben	4
jogegységi panasz munkajogi ügyben	2
előzetes döntéshozatali indítvány	10
Összesen	25

2. Az időszerúségi adatok - különösen az éven túl folyamatban maradt ügyek alakulása

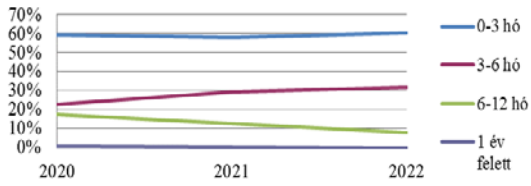
Büntető Kollégium folyamatban maradt felülvizsgálati ügyek időszerúsége

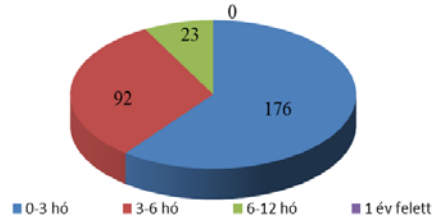
Büntető Kollégium folyamatban maradt felülvizsgálati ügyeinek pertartam szerinti megoszlása

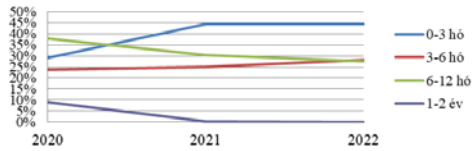
Közigazgatási Kollégium folyamatban maradt felülvizsgálati ügyek időszerűsége

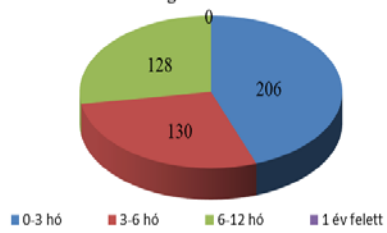
Közigazgatási Kollégium folyamatban maradt felülvizsgálati ügyeinek pertartam szerinti megoszlása

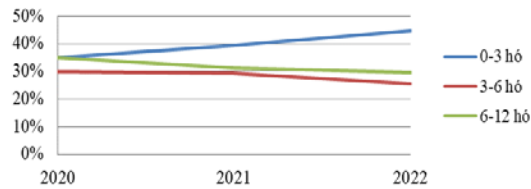
Polgári Kollégium Polgári Szakági Rész kollégium folyamatban maradt felülvizsgálati ügyek időszerűsége

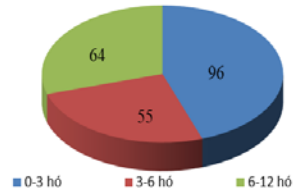
Polgári Kollégium Polgári Szakági Rész kollégiumában folyamatban maradt felülvizsgálati ügyeinek pertartam szerinti megoszlása

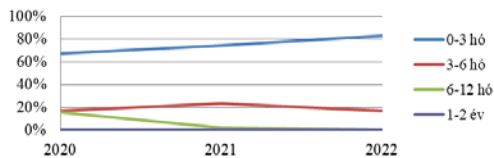
Polgári Kollégium Gazdasági Szakági Rész kollégium folyamatban maradt felülvizsgálati ügyek időszerűsége

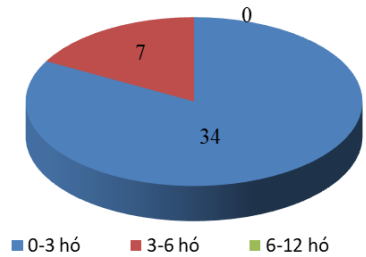
Polgári Kollégium Gazdasági Szakági Rész kollégiumban folyamatban maradt felülvizsgálati ügyeinek pertartam szerinti megoszlása

Polgári Kollégium Munkaügyi Szakági Rész kollégium folyamatban maradt felülvizsgálati ügyek időszerűsége

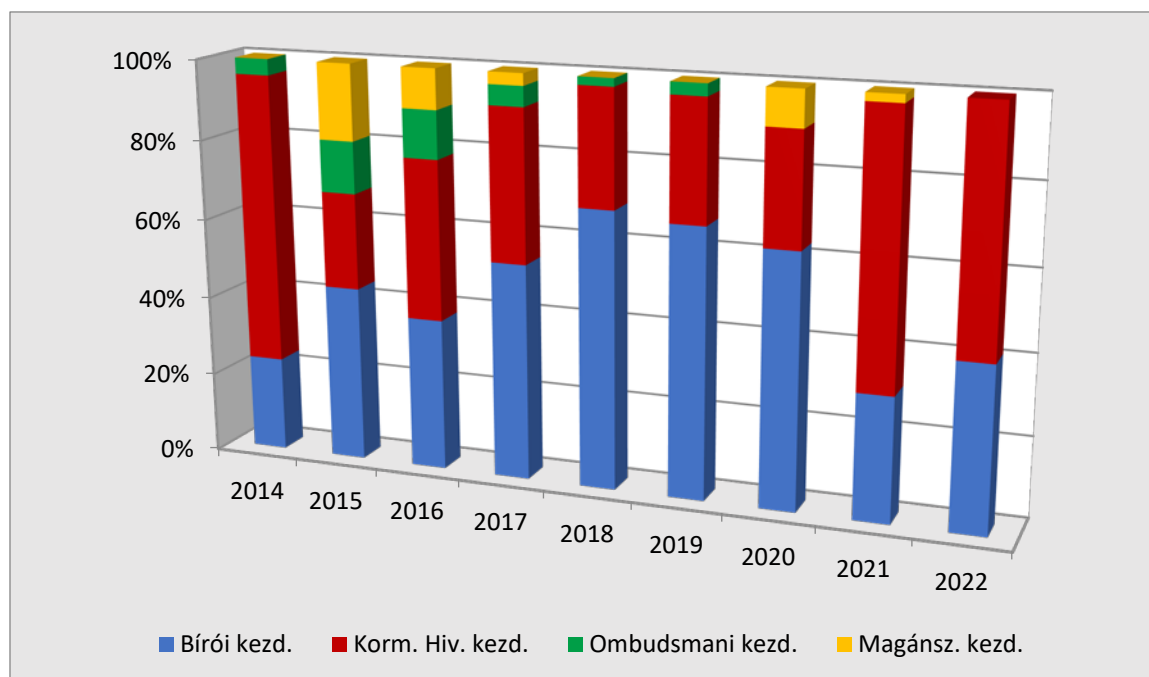
Polgári Kollégium Munkaügyi Szakági Rész kollégium folyamatban maradt felülvizsgálati ügyeinek pertartam szerinti megoszlása

3. sz. melléklet

A Kúria Önkormányzati Tanácsának 2022. évi működése

Kezdeményezések aránya indítványozók szerint az ÖT-hoz érkezett, összes normakontroll-kezdeményezésen belül (2014–2022)

Érkezett és befejezett ügyek száma 2012 és 2022 között

	Érkezett ügyek	Befejezett ügyek	ebből érdemi döntések aránya
2012	86 (40+46)	<i>n. a.</i>	<i>n. a.</i>
2013	76	<i>n. a.</i>	<i>n. a.</i>
2014	66	68	68%
2015	70	63	70%
2016	60	56	70%
2017	37	45	87%
2018	42	40	88%
2019	39	45	91%
2020	32	29	79%
2021	55	35	80%
2022	27	43	71%

Az ügyek tematikus megoszlása 2022-ben (befejezett ügyek)

